

Doen we het goede goed?

Tussenevaluatie van het Beleidskader Sport en
Bewegen van Provincie Utrecht 2021-2025

Paul Duijvestijn, Maud Pluijm en Emma Poelman

1 oktober 2024

De provincie Utrecht heeft in de periode 2021-2025 een nieuwe impuls gegeven aan het provinciale sportbeleid, na twaalf jaar zonder specifiek provinciaal kader. De focus lag op drie speerpunten: sport in de openbare ruimte, duurzame sport en inclusieve sport. Deze tussenevaluatie biedt inzicht in de resultaten en waardering van het beleid door betrokkenen in het veld. Tevens gaan we in op de vraag hoe de provincie Utrecht haar rol in de komende jaren nog effectiever en toekomstbestendiger kan maken: doen we het goede goed?

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Onderzoeksvraag	5
1.2	Methodische opzet	6
1.3	Opbouw van het rapport	8
2	Wat heeft de provincie Utrecht bereikt op de drie speerpunten? Resultaten in beeld	10
2.1	(Totstandkoming van) de drie speerpunten van het Beleidskader Sport en Bewegen	10
2.2	Resultaten van het provinciaal sportbeleid (output)	14
2.3	Bijdrage aan maatschappelijke impact (outcome)	16
2.4	Trends en ontwikkelingen	18
2.5	Bevorderende en belemmerende factoren	21
3	Hoe verloopt de samenwerking met de partners in het veld?	23
3.1	Wat gaat goed in de samenwerking?	23
3.2	Waar kan de samenwerking beter?	24
4	Zet de provincie in op de goede thema's?	27
4.1	Hoeveel belang hechten stakeholders aan de huidige speerpunten?	27
4.2	Worden inhoudelijke speerpunten gemist?	29
4.3	Wat valt te leren van andere provincies?	30
5	Speelt de provincie de juiste rol in het veld?	33
5.1	Toegevoegde waarde en rol van de provincie	33
5.2	Rol als facilitator: samenwerking en kennisdeling	35
5.3	Aanjagen van kansrijke nieuwe initiatieven	36
5.4	Naar een integrale aanpak	36
5.5	Wat valt te leren van andere provincies?	37
6	Conclusies en aanbevelingen	39
6.1	Provinciale inzet op sport en bewegen 2021-2025: resultaten en meerwaarde	39
6.2	Blijven doen, meer doen, minder doen	42
6.3	Aanbevelingen voor de toekomst	44

Bijlagen

Bijlage 1 Resultaten per speerpunt	47
Bijlage 2 Resultaten webenquête	54

1 Inleiding

Utrecht staat te boek als een sportieve provincie. Van alle inwoners doet 54 procent wekelijks aan sport en 56 procent voldoet aan de dagelijkse beweegrichtlijn. Daarmee staat Utrecht op de eerste respectievelijk derde plaats van alle provincies in Nederland.¹ Maar aan ambities geen gebrek. Na twaalf jaar zonder provinciaal sportbeleid heeft de provincie Utrecht in 2021 het Beleidskader Sport en Bewegen 2021-2025 vastgesteld. Nu het einde van de beleidsperiode nadert, heeft DSP-groep opdracht gekregen om het beleidsprogramma te evalueren. Doel van de tussenevaluatie is niet alleen verantwoorden en terugblikken, maar ook leren en vooruitblikken als opstap naar nieuw beleid. Omdat het een nieuw beleidsterrein voor de provincie betreft is het belangrijk om niet alleen zicht te krijgen op de behaalde resultaten, maar ook op de rol en slagkracht van de provincie: doen we het goede goed? Voorliggende rapportage geeft inzicht in de opzet en uitkomsten van het door DSP uitgevoerde evaluatieonderzoek.

1.1 Onderzoeksvraag

Het valt op dat de provincie Utrecht in het Beleidskader Sport en Bewegen en bijbehorend memorandum een aantal duidelijke speerpunten heeft geformuleerd, die alle zijn uitgewerkt in grotendeels concrete (SMART) doelen en indicatoren. Er worden onder andere uitspraken gedaan over het beoogde aantal partners in het Provinciaal Sportakkoord Utrecht (PSU), het aantal te organiseren netwerksessies, kennisbijeenkomsten en fieldlabs, en het aantal sportverenigingen dat gebruik maakt van duurzaamheidssubsidies. Deze toetsbare streefresultaten bieden een mooie basis voor het evalueren van de inzet en het bereik van de provincie. We benutten deze gegevens als vertrekpunt om vervolgens de rol, bijdrage en meerwaarde van de provincie te bepalen. Dat leidt tot de volgende centrale onderzoeksvraag:

Wat heeft de inzet van de provincie Utrecht op sport en bewegen in de periode 2021-2025 opgeleverd, hoe wordt die inzet en rol van de provincie – in relatie tot de inzet en rol van andere partijen in het veld – gewaardeerd en wat betekent dat voor de toekomst?

¹ Provincie Utrecht (2021). *Sport en bewegen geeft nieuwe Energie. Beleidskader Sport en bewegen 2021-2025*.

1.2 Methodische opzet

Om een goed en breed beeld te krijgen van de gerealiseerde resultaten én van de rol, bijdrage en meerwaarde van de provincie, heeft DSP verschillende onderzoeksmethoden ingezet waarbij uiteenlopende perspectieven zijn meegenomen. De volgende stappen zijn doorlopen:

De **desk research** (stap 1) bestaat uit een analyse van alle in het kader van de onderzoeksvragen relevante documenten en gegevens, zoals beleids- en subsidiekaders, verantwoordingsdocumenten, evaluatieverslagen, monitorgegevens, enzovoort. De desk research biedt een belangrijke basis voor het vervolg van het onderzoek, want geeft (een eerste) inzicht in:

- 🕒 beleidsdoelen, indicatoren, ingezette beleidsinstrumenten en middelen;
- 🕒 achterliggende visie en uitgangspunten van de provincie;
- 🕒 behaalde resultaten op de gestelde prestatie-indicatoren;
- 🕒 bevorderende en belemmerende factoren.

De **brede interviewronde** (stap 2) is bedoeld om een breed beeld te kunnen schetsen van het huidige beleid en de ervaringen daarmee. Er zijn individuele en groepsgesprekken gevoerd met meer dan 20 betrokken partijen en meer dan 35 stakeholders. Van de gedeputeerde en de provinciale sportbeleidsadviseurs tot hun collega-beleidsadviseurs op aanpalende beleidsterreinen, zoals gezondheid, cultuur en innovatie. Van grote tot kleine gemeenten en van ambtenaren tot wethouders. Van landelijke partijen als Vereniging Sport

Gemeenten (VSG), NOC*NSF en Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS) tot provinciale en lokale uitvoeringspartijen. En van samenwerkingspartners waarmee de provincie korte lijnen heeft tot partijen die meer op afstand staan. Al deze spelers in het veld hebben zo hun eigen perspectief op wat belangrijk is als het gaat om de provinciale rol, op wat daarin afgelopen jaren goed is gegaan en op wat beter kan.

Om de input verkregen uit de interviewronde nog breder te toetsen is in stap 3 een **webenquête** ingezet: een korte vragenlijst met vooral gesloten en enkele open vragen. De enquête telt 34 respondenten:

Schema 1.1 Respondenten per instelling

Instelling	Aantal respondenten
Gemeente	14 respondenten
Maatschappelijke organisatie	8 respondenten
Sportserviceorganisatie	4 respondenten
Sportbond	3 respondenten
Onderwijs en onderzoek	2 respondenten
Anders	3 respondenten

De meeste respondenten hebben wel eens deelgenomen aan een kennis- of netwerksessie (59%), werken bij een organisatie die het Provinciaal Sportakkoord Utrecht (PSU) heeft ondertekend (50%). Zes respondenten (18%) geven aan niet betrokken te zijn bij het provinciaal sportbeleid. Respondenten zijn vooral betrokken bij de speerpunten 'Sport in openbare ruimte' (55%) en 'Gezondheid en preventie' (52%). De betrokkenheid van respondenten bij 'Inclusieve sport' en 'Duurzame sport' is beduidend minder (28 resp. 21%). Zie ook bijlage 2.

Al met al wordt geconcludeerd dat de respondentengroep van de webenquête voldoende divers is om, in combinatie met de interviewronde, een breed en betrouwbaar beeld te schetsen.

Gluren bij de provinciale burens (stap 4) betreft een interactieve werksessie met sportbeleidsadviseurs van in totaal vijf provincies. Een zesde provincie heeft schriftelijk input doorgegeven. Omdat de provincie Utrecht pas sinds 2021 weer provinciaal sportbeleid uitvoert is het interessant om haar rol, speerpunten en werkwijze te spiegelen aan die van andere provincies. Welke keuzes maken andere provincies, welke onderbouwing ligt daaronder en wat zijn de ervaringen hiermee?

In stap 5 – **overallanalyse en rapportage** - analyseren we alle input uit de voorgaande stappen en bundelen we de belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen. Het resultaat ligt voor u.

Om nog een stap verder te komen richting toekomstig beleid sluiten we het traject af met een **duidingssessie** (stap 6) met een groep cruciale stakeholders. Doel van de duidingssessie is om met elkaar betekenis te geven aan de onderzoeksbevindingen en vanuit het veld concrete adviezen te geven over de rol, werkwijze en speerpunten van de provincie Utrecht in de toekomst.² Het verslag van deze duidingssessie wordt verwerkt in een zelfstandig leesbare managementsamenvatting van de rapportage. Daarmee is er een volledige samenvatting van het gehele traject voor 'de snelle lezer', die tevens geschikt is voor bredere verspreiding.

1.3 Opbouw van het rapport

Na dit inleidende hoofdstuk geeft hoofdstuk 2 de resultaten van het provinciaal sportbeleid Utrecht weer, met een focus op de drie speerpunten: sport in de openbare ruimte, duurzame sport en inclusieve sport. Ook trends, ontwikkelingen en andere factoren die van invloed zijn op de resultaten komen hier aan bod. Vervolgens gaat hoofdstuk 3 in op de samenwerking met partners in het veld, met aandacht voor zowel succesfactoren als verbeterpunten. Hoofdstuk 4 behandelt de vraag of de provincie inzet op de juiste inhoudelijke thema's en speerpunten, met een reflectie op feedback vanuit het veld. In hoofdstuk 5 zoomen we in op de rol van de provincie als facilitator, verbinder en aanjager: hoeveel belang hechten de verschillende stakeholders aan deze rollen en wat vinden zij van de wijze waarop de provincie deze rollen invult? Hoofdstuk 6, ten slotte, biedt ruimte voor de conclusies en aanbevelingen. Hier geven we samenvattend antwoord op de centrale onderzoeksvraag en presenteren we – vanuit ons onderzoekersperspectief – enkele adviezen voor het nieuwe sport- en beweegbeleid van de provincie Utrecht. De snelle lezer kan volstaan met dit laatste hoofdstuk of de separate managementsamenvatting.

Het rapport bevat veel citaten van stakeholders, omdat de evaluatie in de kern draait om het belichten van het provinciale sportbeleid vanuit verschillende perspectieven. Deze citaten geven de diversiteit aan meningen en ervaringen goed weer. Om de anonimiteit van

² Het oorspronkelijke plan was om de uitkomsten van de duidingssessie te verwerken in de eindrapportage, maar gezien de interne planning van de provincie bleek dat niet haalbaar. De oplevering van het eindproduct is op verzoek van de provincie namelijk verschoven van eind januari 2025 naar begin oktober 2024, omdat Sport en Bewegen onderdeel gaat worden van het nieuwe beleidsprogramma Recreatie, Toerisme én Sport van de provincie Utrecht. De tussenevaluatie van het provinciale sport- en beweegbeleid dient gelijk op te lopen met de planning van de tussenevaluatie van het beleid rond recreatie en toerisme.

respondenten te waarborgen, worden de citaten niet herleidbaar gepresenteerd. We vermelden slechts in algemene termen uit welk type organisatie elk citaat afkomstig is.

2 Wat heeft de provincie Utrecht bereikt op de drie speerpunten? Resultaten in beeld

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het provinciaal sportbeleid Utrecht besproken aan de hand van die volgende onderzoeksvragen:

1. Welke middelen en beleidsinstrumenten heeft de provincie Utrecht ingezet? (2.1)
2. In hoeverre zijn de doelen uit het Beleidskader en bijbehorend memorandum behaald? (2.2 en 2.3)
3. Welke bevorderende en belemmerende factoren en ontwikkelingen spelen hierin een rol? (2.4 en 2.5)

Daarmee komen zowel de behaalde output als de bredere maatschappelijke impact aan bod, evenals de factoren die de uitvoering hebben beïnvloed.

2.1 (Totstandkoming van) de drie speerpunten van het Beleidskader Sport en Bewegen

Het Beleidskader Sport en Bewegen is op 14 april 2021 vastgesteld door Provinciale Staten van Utrecht. Het provinciaal sportbeleid van Utrecht is gestoeld op een sterke visie die sport en bewegen niet als een afzonderlijk beleidsveld ziet, maar als een integraal onderdeel van bredere maatschappelijke thema's, zoals energietransitie, een gezonde leefomgeving en recreatie. Vanuit deze visie heeft de provincie drie speerpunten geformuleerd:

1. **Sport in de openbare ruimte** – Het belang van een beweegvriendelijke omgeving wordt erkend als cruciaal voor het stimuleren van sport en beweging. De provincie Utrecht draagt bij aan de realisatie van buitenruimtes die uitnodigen tot sport en bewegen, zoals sportieve routes en beweegvriendelijke parken. Dit sluit aan bij bredere doelstellingen van gebiedsontwikkeling en een gezonde leefomgeving.
2. **Duurzame sport** – De provincie streeft naar duurzame sportaccommodaties door het bevorderen van energiebesparing en duurzame opwekking. Zij biedt financiële ondersteuning voor sportverenigingen en initiatieven om sportplekken te verduurzamen, met extra aandacht voor kleine gemeenten. Duurzaamheid in de sport wordt gezien als een manier om bij te dragen aan zowel klimaatdoelen als kostenbesparing voor sportorganisaties.
3. **Inclusieve sport** – Iedereen moet de mogelijkheid hebben om te sporten, ongeacht achtergrond, beperking of sociaaleconomische situatie. De provincie heeft maatregelen genomen om inclusieve sport te bevorderen, met speciale aandacht voor LHBTIQa+-

personen, mensen met een beperking, en kinderen uit achterstandssituaties. Ook het tegengaan van racisme en discriminatie is een expliciet doel. Deze aanpak draagt bij aan een veilige en toegankelijke sportomgeving voor iedereen.

Relatie met het Provinciaal Sportakkoord Utrecht (PSU)

Het Provinciaal Sportakkoord Utrecht (PSU) is een belangrijk instrument dat voortkomt uit het Beleidskader Sport en Bewegen 2021-2025 (de provincie Utrecht is initiatiefnemer van het PSU) en fungeert als een platform voor samenwerking tussen de provincie en haar partners. Het PSU is in februari 2022 ondertekend door diverse stakeholders, waaronder gemeenten, onderwijsinstellingen, sportbonden en maatschappelijke organisaties.³ Het akkoord richt zich op het versterken van de samenwerking rondom de speerpunten van het provinciaal sportbeleid: sport in de openbare ruimte, duurzame sport en inclusieve sport. Tijdens de kick-off in september 2021 is door de betrokkenen uit het veld een vierde thema toegevoegd voor het PSU: Gezondheid en preventie. Voor dit vierde PSU-speerpunt is de provincie géén trekker en niet verantwoordelijk. Het betekent dat voor dit thema door de provincie zelf ook geen indicatoren zijn geformuleerd. Wel faciliteert de provincie waar mogelijk op dit thema. Trekker van het PSU is een kerngroep met naast de provincie Utrecht, Teamsportservice provincie Utrecht, ROC*Midden Nederland en Adviseurs lokale sport (NOC*NSF, POS, VSG en VWS).

Indicatoren

De provincie Utrecht heeft de drie speerpunten zorgvuldig uitgewerkt in beleidsdoelen en bijbehorende indicatoren. Zo wordt er niet alleen ingezet op het creëren van een aantrekkelijk sportklimaat, maar ook op het monitoren van de voortgang en resultaten. De prestaties worden nauwgezet bijgehouden via de provinciale P&C-cyclus. Belangrijke indicatoren die hiervoor gebruikt worden, zijn onder meer:

- 🕒 Aantal partners in het provinciale sportakkoord.
- 🕒 Aantal georganiseerde netwerksessies en fieldlabs.
- 🕒 Gebruik van financiële regelingen voor energiebesparing en duurzame opwekking door sportverenigingen.

Kortom, de provincie heeft haar sport- en beweegambities vertaald naar heldere speerpunten met concrete indicatoren en heeft de gerealiseerde resultaten ook nauwgezet bijgehouden.

³ Het PSU is ondertekend door 56 partijen, waaronder alle 26 gemeenten in de provincie.

De beleidslogica van het Beleidskader Sport en Bewegen van de provincie Utrecht laat zich als volgt samenvatten:

Schema 1.2 Samenvatting Beleidskader sport en bewegen provincie Utrecht

	1) Sport in de openbare ruimte	2) Duurzame sport	3) Inclusieve sport
Uitdaging	• De druk op ruimte blijft toenemen. • Sportvoorzieningen en -accommodaties kennen een verzorgingsgebied dat de grenzen van een (kleine) gemeente of van de provincie kan overstijgen, bijv. een ruiterspad. • Het landschap van sport en bewegen is wijds en divers.	• Er zijn veel partijen actief op het terrein van duurzaamheid in de sport, maar in de praktijk blijkt dat veel duurzaamheidsplannen bij sportverenigingen (nog) niet worden gerealiseerd. Met name in kleine gemeenten. • Duurzaamheidsmaatregelen zijn niet altijd eenvoudig. Op verschillende plekken worden nieuwe initiatieven uitgetoetst, het aanjagen daarvan en delen van kennis kan duurzaamheid in de sport een impuls krijgen.	• Niet iedereen krijgt een gelijke kans om talent volledig te ontwikkelen. • Doelgroep van mensen met een beperking is heel divers. Dit vraagt een specifiek, gericht en vaak regionaal sportaanbod. • Discriminatie omwille van seksuele geaardheid behoort in de sport nog niet tot het verleden. • Met het vorderen van de leeftijd blijft een actief leven niet altijd even vanzelfsprekend.
Doel	Een buitenruimte die duurzaam uitnodigt tot sport en bewegen.	Klimaatadaptieve sportplekken waar energie wordt bespaard en duurzaam opgewekt.	Meer inwoners van Utrecht sporten en bewegen. Geen talent blijft onbenut.
Wat gaan we doen?	• Opzetten van 3 fieldlabs beweegvriendelijke omgeving om te experimenteren met verschillende methodieken en inzichten over een concreet vraagstuk uit het veld.	• Blauw-groene sportverenigingen en – parken stimuleren – bieden van een platform om provinciale mogelijkheden goed voor het voetlicht te brengen. • Kennis- en netwerksessies	• De inclusieve sportvereniging. Drie doelgroepen: • LHBTIQ+ • Mensen met een beperking

• Uitnodigende buitenruimte • Sportieve routes • Open Sportpark • Samen veilig op het fietspad – medewerking aan onderzoek UvA naar drukte op fietspaden op Utrechtse Heuvelrug. • Bovenlokale afstemming: regionale routes en sportvoorzieningen • Opstellen van een inhoudelijke integrale provinciale visie op de openbare ruimte, waarmee we innovatieve tools en inzichten aanreiken om de ontwikkeling en een goed gebruik van de openbare ruimte aan te jagen.	• Extra financiële steun voor sportverenigingen • Online energiewerkplaats sport voor duurzaamheidsinitiatieven • Regeling voor duurzame sportaccommodaties kleine gemeenten (ontzorgingstraject) samen met Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland. • Fietsbereikbaarheid sportaccommodaties bevorderen.	• Kinderen uit achterstand en armoede situaties • Doortrappen – activiteiten organiseren om ouderen langer en veiliger te laten fietsen.
--	---	---

Rol van de provincie in het veld

De provincie Utrecht vervult verschillende rollen binnen het sport- en beweegveld, gericht op het versterken van de samenwerking en het ondersteunen van lokale en regionale initiatieven. Deze rollen zijn nauw verweven met de drie speerpunten van het Beleidskader en spelen een cruciale rol in het succes van de uitvoering. De belangrijkste rollen van de provincie zijn:

- 🕒 **Aanvullend op gemeenten:** De provincie fungeert als klankbord voor gemeenten en andere partners en faciliteert kennisuitwisseling en inspiratie door het organiseren van netwerksessies en fieldlabs.
- 🕒 **Aansluitend op andere provinciale beleidsvelden:** Sport is verweven met verschillende beleidsvelden, zoals gezondheid, ruimtelijke ordening, energietransitie en het provinciaal programma 'de Sociale Agenda'. Door sport hierin te integreren, wordt de effectiviteit van provinciale programma's vergroot.
- 🕒 **Aanjagend:** De provincie stimuleert innovatie en nieuwe oplossingen op het gebied van sport en bewegen, zoals duurzame sportplekken en inclusieve sportverenigingen.

2.2 Resultaten van het provinciaal sportbeleid (output)

Bijlage 1 bevat een samenvattend overzicht van de resultaten op de indicatoren van de drie speerpunten. Het maakt eens te meer duidelijk dat de provincie Utrecht het sport- en beweegbeleid gedegen heeft uitgewerkt en opgepakt, want doordat per speerpunt concrete indicatoren zijn geformuleerd en deze ook nauwgezet zijn gemonitord, komen resultaten op outputniveau duidelijk in beeld. Het laat onder andere zien hoeveel partners betrokken zijn bij het sportakkoord, hoeveel kennis- en netwerksessies zijn georganiseerd en belicht een aantal belangrijke initiatieven, zoals de fieldlabs en de Utrechtse Plus. We vatten hierna de belangrijkste resultaten per speerpunt samen, gebaseerd op de desk research. Veel van deze resultaten zijn ook bevestigd door de interviews en sessies met stakeholders, die hiermee de bevindingen ondersteunen.

Algemene resultaten

- 🕒 **Partners in het PSU:** het aantal partners in het sportakkoord is gegroeid tot 57, waaronder alle 26 gemeenten, diverse sportbonden (bijv. KNVB, KNSB), kennisinstellingen (o.a. Hogeschool Utrecht, Mulier Instituut) en maatschappelijke organisaties.
- 🕒 **Kennis- en netwerksessies:** in totaal zijn 26 kennis- en netwerksessies georganiseerd tussen 2021 en 2024, waaronder werkgroepen en inspiratiesessies om de samenwerking rondom sport in de openbare ruimte te versterken.

1. Sport in de openbare ruimte

De provincie Utrecht heeft duidelijke stappen gezet om sport en bewegen in de openbare ruimte te bevorderen. De belangrijkste resultaten zijn:

- 🕒 **Fieldlabs:** drie fieldlabs zijn succesvol afgerond. Het gaat hierbij om de volgende drie projecten:
 1. 'Uitnodigende buitenruimte' in Vianen, gericht op het beweegvriendelijk inrichten van woonwijken;
 2. 'Sportieve routes' richting het Nedereindse Park; en
 3. 'Open sportpark', met als doel de sportparken een meer open karakter te geven en handvatten te bieden voor de ontwikkeling van meer open sportparken in de provincie.
- 🕒 **Subsidieregeling versterking sport- en beweegaanbod in de openbare ruimte:** 28 aanvragen zijn gehonoreerd. Deze worden momenteel uitgevoerd.

2. Duurzame sport

Duurzaamheid is een belangrijk speerpunt waarin de provincie aanzienlijke vooruitgang heeft geboekt:

- 🕒 **Utrechtse Plus:** via dit verduurzamingstraject hebben in totaal 54 verenigingen kennisgemaakt met mogelijkheden op het gebied van duurzame energieopwekking en -besparing, zijn energiescans uitgevoerd bij 33 sportverenigingen en 16 verenigingen hebben vervolgens ook daadwerkelijk concrete maatregelen genomen om energie te besparen.
- 🕒 **Fietsbereikbaarheid:** onder meer heeft een pilot in gemeente Zeist ervaring en kennis opgeleverd over fietsstimulering naar sportparken en -clubs om het fietsgebruik te stimuleren. De pilot leverde veel informatie op, maar de beoogde resultaten (binnen twee maanden 10.000 fietsritten van/naar sportpark) zijn niet behaald.

3. Inclusieve sport

Ook op het gebied van inclusiviteit zijn verschillende resultaten behaald. Maar het thema inclusiviteit is breed. Noodgedwongen heeft de provincie zich binnen dit speerpunt derhalve gericht op een beperkt aantal thema's en doelgroepen:

- 🕒 **Vuist tegen discriminatie:** dit project is succesvol uitgevoerd bij 28 sportclubs, waarbij 83 trainers en buurtsportcoaches zijn opgeleid om discriminatie tegen te gaan. Het project heeft meer dan 4.500 mensen bereikt. Dit project loopt door in 2024.
- 🕒 **LHBTIQA+-acceptatie:** samen met de John Blankenstein Foundation zijn in een eerste ronde workshops gehouden en gesprekken gevoerd in negen gemeenten om LHBTIQA+-acceptatie in de sport te bevorderen. In de tweede ronde in 2024 is/wordt contact gelegd met acht nieuwe gemeenten. Najaar 2024 vinden naar verwachting in tenminste vijf gemeenten ook activiteiten plaats.
- 🕒 **Onderzoek naar 'witte vlekken' in het sportaanbod voor mensen met een beperking.**
- 🕒 **Oplevering van digitale magazines Aangepast Sporten, lage Sociaal Economische Positie (SEP) in de sport en LHBTIQA+ in de sport.**

2.3 Bijdrage aan maatschappelijke impact (outcome)

Paragraaf 2.2 maakt duidelijk dat de provincie Utrecht over het geheel genomen goede resultaten heeft geboekt op de drie speerpunten: de meeste indicatoren zijn behaald of men is goed op weg. Een niveau dieper is het de vraag in hoeverre de provincie daarmee een bijdrage heeft geleverd aan de onderliggende maatschappelijke (impact)doelen.

Het vaststellen van de maatschappelijke impact van het provinciaal sportbeleid blijkt complexer dan het meten van de behaalde output. Hoewel veel resultaten zijn geboekt, is de daadwerkelijke bijdrage aan onderliggende impactdoelen moeilijk te kwantificeren. Dit komt voornamelijk doordat er vele schakels zijn tussen de acties van de provincie en de uiteindelijke resultaten in het veld. Bovendien vinden de acties van de provincie niet geïsoleerd plaats: er zijn nog tal van andere factoren en inspanningen van invloed. Zo is het bij projecten, zoals de spreiding van sportaccommodaties, lastig om te bepalen of de beleidsinspanningen daadwerkelijk leiden tot verbeteringen op lokaal niveau, mede doordat zichtbare en tastbare resultaten soms uitblijven en ook omdat niet te voorspellen valt hoe de sport- en beweegwereld er zonder tussenkomst van de provincie uit had gezien.

Hoewel gemeenten het belang van bepaalde thema's, zoals de fieldlabs en inclusiviteit, onderschrijven, blijkt de vertaling naar concrete vervolgacties niet altijd eenvoudig. Dit kan soms leiden tot vertragingen of het niet volledig benutten van geplande activiteiten. Hier ligt een kans om gezamenlijk te kijken naar manieren waarop de provincie en gemeenten elkaar kunnen versterken bij de implementatie van deze initiatieven.

Impact per speerpunt

Uit de vragenlijst die aan betrokkenen is voorgelegd, blijkt dat veel respondenten niet goed zicht hebben op hoe de inzet van de provincie heeft bijgedragen aan de beoogde maatschappelijke doelen. De respondenten die wel een inschatting hebben kunnen maken, geven aan dat de bijdrage van de provincie varieert per speerpunt. Zie bijlage 2 voor de onderliggende grafieken.

1. Sport in de openbare ruimte

Een buitenruimte die uitnodigt tot sport en bewegen en die voor iedereen toegankelijk is: bijdragen aan het creëren van groene, openbaar toegankelijke sportlocaties en paden en routes die geschikt zijn voor sport en bewegen. Aandacht voor sport en bewegen in ruimtelijke plannen.

Volgens de stakeholders ligt de grootste bijdrage van de provincie binnen dit speerpunt bij het stimuleren van de aanleg van paden en routes die geschikt zijn voor sport en bewegen. De provincie vervult hierin vooral een aanjagende rol, omdat de verantwoordelijkheid primair bij de gemeenten ligt. Dit geldt in nog sterkere mate voor het realiseren van groene, openbaar toegankelijke sportlocaties en het integreren van sport en bewegen in ruimtelijke plannen. Daardoor is het moeilijk vast te stellen in hoeverre provinciale initiatieven daadwerkelijk hebben bijgedragen aan concrete impact op lokaal niveau.

2. Duurzame sport

Bijdragen aan de ontwikkeling van klimaatadaptieve sportfaciliteiten waar energie wordt bespaard en duurzaam opgewekt. Met sport bijdragen aan het verlagen van de CO₂-uitstoot, aan energieopwekking, klimaatadaptatie, ecologie en watermanagement.

Op het gebied van duurzame sportfaciliteiten benadrukken de respondenten dat de provincie heeft bijgedragen aan het ontwikkelen van klimaatadaptieve sportlocaties en het ondersteunen van verduurzamingstrajecten, zoals de Utrechtse Plus. Tegelijkertijd wordt opgemerkt dat de bijdrage aan bredere duurzaamheidsthema's, zoals duurzame energieopwekking, ecologie en vermindering van CO₂-uitstoot, beperkt is gebleven. Dit valt deels te verklaren doordat de provincie ook hier vooral een stimulerende rol kan vervullen en haar mogelijkheden begrensd zijn door een bescheiden budget en beperkte capaciteit (zie 2.5).

3. Inclusieve sport

Sport en bewegen toegankelijker maken voor in de sport ondervertegenwoordigde en kwetsbare groepen (o.a. LHBTIQa+, lage SEP, nieuwkomers, mensen met een beperking) door het wegnemen van (fysieke en sociale) barrières die de sportdeelname belemmeren. Het bevorderen van een open en positieve sportcultuur waarbinnen alle inwoners van de provincie Utrecht zich welkom en veilig voelen.

Wat betreft inclusieve sport geven meer respondenten aan dat de provincie hieraan heeft bijgedragen dan degenen die dat niet vinden. Met name een project als 'Vuist tegen discriminatie' wordt gewaardeerd. Een terugkerend kritisch punt is dat niet alle doelgroepen adequaat (kunnen) worden ondersteund, mede vanwege de beperkte middelen. Er blijven per definitie altijd doelgroepen over die volgens betrokkenen meer aandacht en ondersteuning behoeven. Bovendien valt de impact op het terrein van inclusiviteit moeilijk te operationaliseren en daarmee ook te kwantificeren. Zie ook 2.5.

4. Gezondheid en preventie (toegevoegd PSU-speerpunt)

Respondenten zien een bescheiden bijdrage van de provincie op het gebied van gezondheid en preventie, ondanks enkele initiatieven zoals het bevorderen van rookvrije sportaccommodaties en een gezonde leefstijl. Dit komt mede doordat veel taken op dit gebied al door gemeenten en andere organisaties worden uitgevoerd. Daarbij is het belangrijk te benadrukken dat gezondheid en preventie een aanvullend PSU-speerpunt is, waarbij de provincie niet als trekker optreedt en ook geen formele verantwoordelijkheid heeft. Door haar beperkte capaciteit en budget kan de provincie slechts een faciliterende rol vervullen. Toch geven sommige stakeholders aan dat een grotere rol voor de provincie wenselijk was geweest, omdat daarmee meer had kunnen worden bereikt.

2.4 Trends en ontwikkelingen

De resultaten van het provinciaal sportbeleid zijn beïnvloed door een aantal belangrijke trends en ontwikkelingen, die zowel kansen als uitdagingen met zich hebben meegebracht. We beperken ons hier tot trends en ontwikkelingen die door de stakeholders in het onderzoek naar voren zijn gebracht. In die zin betreft het geen volledige opsomming, maar een reflectie van de ervaringen en inzichten van betrokken partijen.

De stakeholders noemen de volgende trends en ontwikkelingen:

- 🕒 Financiële regelingen (SPUK en GALA)
- 🕒 Verwachte financiële tekorten in 2026 ('ravijnjaar')
- 🕒 Groeiende individualisering van sport
- 🕒 Impact van de coronapandemie
- 🕒 Beperkte stedelijke ruimte
- 🕒 Duurzame sportaccommodaties
- 🕒 Demografische veranderingen en inclusiviteit

Financiële regelingen (SPUK en GALA)

Een belangrijke ontwikkeling in de financiering van sport- en beweeginitiatieven is de Specifieke Uitkering Sport (SPUK), die gemeenten ondersteunt bij het stimuleren van sport en bewegen, met name door middel van investeringen in sportaccommodaties en het verlagen van drempels voor sportdeelname. SPUK heeft het voor veel gemeenten mogelijk gemaakt om projecten rond verduurzaming en inclusieve sport te realiseren, die anders moeilijk financieerbaar waren geweest. Tegelijkertijd wordt er vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) steeds meer nadruk gelegd op de verbinding tussen sport en gezondheid. Dit biedt nieuwe kansen voor domeinoverstijgende samenwerking, maar

vraagt ook om een bredere aanpak en extra capaciteit bij gemeenten. Beide programma's bieden mogelijkheden om sport en bewegen te verbinden met grotere maatschappelijke vraagstukken zoals gezondheid en welzijn, maar stakeholders benadrukken dat coördinatie en ondersteuning vanuit de provincie kan helpen om deze programma's effectief te implementeren. Zo kan de provincie hierbij een faciliterende rol spelen door kennis en best practices te delen over hoe gemeenten deze programma's lokaal kunnen invullen en afstemmen op andere beleidsdoelen. Ook kan de provincie de samenwerking tussen gemeenten stimuleren, bijvoorbeeld door gezamenlijke sessies te organiseren waarin ervaringen worden uitgewisseld en nieuwe initiatieven ontstaan.

"Dankzij SPUK hebben we concrete stappen kunnen zetten in de verduurzaming van sportaccommodaties. Zonder deze middelen was dat veel moeilijker geweest" (gemeente).

Verwachte financiële tekorten in 2026 ('ravijnjaar')

Een andere belangrijke ontwikkeling die volgens meerdere betrokkenen van invloed is geweest, is de verwachting van financiële tekorten in 2026, het zogenaamde 'ravijnjaar'. Gemeenten en provincies worden hierdoor gedwongen om prioriteiten te stellen, en sport en bewegen dreigen dan al snel aan het kortste eind te trekken. Daarbij komt dat het huidige kabinetsbeleid het verdienvermogen van de sector en de mogelijkheden van gemeenten om te investeren verder onder druk zet. Verschillende respondenten geven aan dat het risico bestaat dat initiatieven in de wacht worden gezet of zelfs helemaal wegvallen wanneer er geen structurele financiering beschikbaar is. Tegelijkertijd wordt benadrukt dat dit juist een kans kan zijn voor de provincie om in te springen en te kijken naar innovatieve financieringsvormen en samenwerkingsverbanden die kunnen helpen om sport en bewegen ook in financieel krappe tijden op de agenda te houden.

Groeiende individualisering van sport

Daarnaast heeft de groeiende individualisering van sport, waarbij mensen steeds vaker kiezen voor individuele activiteiten zoals hardlopen en fietsen, gevolgen gehad voor de traditionele sportverenigingen en de vraag naar faciliteiten.

"Er wordt binnen gemeenteland nog veel te eenzijdig gefocust op de traditionele sportverenigingen. Terwijl ongeorganiseerd en anders georganiseerd sporten steeds belangrijker worden. Het zou goed zijn als de provincie daar aandacht voor vraagt en kennis en voorbeelden uitdraagt hoe gemeenten op deze ontwikkeling kunnen anticiperen" (sportorganisatie).

Impact van de coronapandemie

De coronapandemie heeft eveneens geleid tot een verschuiving van sport naar de buitenruimte. Respondenten benadrukken dat er nu een grotere vraag is naar beweegvriendelijke openbare ruimte en dat mensen meer individueel zijn gaan sporten. Dit heeft de behoefte aan openbare sportlocaties vergroot, maar het realiseren van nieuwe sportfaciliteiten in de buitenruimte blijkt uitdagend vanwege de beperkte stedelijke ruimte.

“Tijdens de coronaperiode zijn veel mensen naar buiten gegaan om te sporten, en dat zien we nog steeds terug in de vraag naar faciliteiten in de openbare ruimte” (gemeente).

Beperkte stedelijke ruimte

Door de toenemende druk op stedelijke ruimte voor woningbouw en infrastructuur, is het realiseren van nieuwe sportfaciliteiten in de openbare ruimte vaak lastig. Ruimte is schaars en sport- en beweeginitiatieven moeten concurreren met andere ruimtelijke behoeften. Gemeenten geven aan dat meer steun vanuit de provincie bij het in kaart brengen van geschikte locaties gewenst is.

“We willen meer ruimte voor sport en bewegen, maar er is gewoon niet genoeg plek om alles in te passen” (gemeente).

Duurzame sportaccommodaties

De toegenomen aandacht voor klimaatadaptatie en energie-efficiëntie heeft geleid tot meer initiatieven gericht op het verduurzamen van sportaccommodaties. Tegelijkertijd hebben de beperkte financiële middelen van gemeenten en sportverenigingen uitdagingen opgeworpen voor de realisatie van duurzame maatregelen. Zo zijn in het kader van de Utrechtse Plus veel energiescans uitgevoerd, maar is het veelal niet gelukt om de aanbevolen maatregelen vervolgens ook te implementeren.

“Het verduurzamen van sportfaciliteiten is cruciaal, maar zonder financiële ondersteuning van buitenaf blijft het vaak bij plannen en ambities” (gemeente).

Demografische veranderingen en inclusiviteit

Demografische veranderingen, zoals vergrijzing en een veranderende bevolkingssamenstelling door migratie en culturele diversiteit, hebben geleid tot een grotere nadruk op inclusiviteit in sport. Zo vraagt vergrijzing om sportactiviteiten die toegankelijk zijn voor ouderen en mensen met een beperkte mobiliteit, terwijl de

veranderende samenstelling van de bevolking vraagt om het betrekken van groepen die traditioneel minder actief zijn in sport, zoals mensen met een migratieachtergrond, lager opgeleiden, of mensen met een lager inkomen. Dit vraagt om een bredere benadering waarin aandacht is voor groepen die in de sport ondervertegenwoordigd zijn, zoals ook LHBTIQA+-personen. Het blijkt echter moeilijk om deze inclusiviteitsdoelen in de praktijk te operationaliseren:

“Inclusiviteit is een nobel doel, maar de middelen zijn beperkt en de vraag is divers, wat het lastig maakt om iedereen goed te bereiken” (provincie).

2.5 Bevorderende en belemmerende factoren

Bij de uitvoering van het provinciaal sportbeleid zijn, volgens de betrokkenen, verschillende bevorderende en belemmerende factoren van invloed geweest op de behaalde resultaten. Deze factoren hebben het succes van initiatieven zowel versterkt als belemmerd.

Bevorderende factoren

1. Duidelijke focus op thema's

De keuze om zich te richten op specifieke thema's, zoals duurzaamheid, sport in de openbare ruimte, en inclusiviteit, wordt door veel respondenten als relevant gezien. Dit heeft richting gegeven aan de provinciale activiteiten en maakte het eenvoudiger om keuzes te maken in de uitvoering van projecten.

2. Inbedding van sportbeleid

Door sport en bewegen actief op de provinciale agenda te zetten, heeft de provincie bewustwording gecreëerd en gemeenten gestimuleerd om gerichte projecten op te starten. Dit heeft geleid tot zichtbare successen op het gebied van duurzaamheid en sport in de openbare ruimte.

“De provincie heeft een duidelijke visie op sport in de openbare ruimte. Dat heeft ons geholpen om dit lokaal ook hoger op de agenda te krijgen” (gemeente).

Belemmerende factoren

1. Beperkte middelen en capaciteit bij de provincie

De capaciteit en middelen die provincie Utrecht beschikbaar heeft voor sport en bewegen is, ten opzichte van andere provincies, bescheiden. In totaal is er gemiddeld per jaar circa 2 fte beschikbaar aan beleidsinzet en afgerond € 272.042 aan uitvoeringsbudget.

2. Beperkte middelen en capaciteit bij (kleine) gemeenten

Ook in veel (kleine) gemeenten heeft sport en bewegen vaak een bescheiden plek. Er is vaak maar één sportambtenaar met veelal een breder takenpakket. Het betekent dat hij of zij maar beperkt de tijd heeft om aan te haken op en kennis te nemen van initiatieven van de provincie.

“Er liggen veel goede initiatieven vanuit de provincie, maar door onze eigen drukte kunnen we daar niet altijd aan meedoen” (gemeente).

Bovendien is ook in gemeenteland het uitvoeringsbudget doorgaans beperkt. Het leeuwendeel van het sportbudget gaat naar beheer, onderhoud en exploitatie van lokale sportaccommodaties. Dat betekent dat er lokaal doorgaans nauwelijks nog geld is voor ‘extra dingen’ op sport- en beweegvlak. Veel gemeenten zijn dus sterk afhankelijk van externe subsidies. Dat zorgt voor belemmeringen in de uitvoering en opvolging van projecten. Vooral kleine gemeenten geven aan dat zij vaak moeite hebben om de benodigde financiering rond te krijgen, ondanks de ondersteuning vanuit de provincie.

3. Rolverwarring en onduidelijke regie

Er is soms sprake van onduidelijkheid over de rolverdeling tussen de provincie en landelijke sportorganisaties. Dit zorgt ervoor dat partijen niet altijd goed weten wat ze van elkaar mogen verwachten. Gemeenten ervaren hierdoor soms moeilijkheden in het bepalen bij welke partij ze voor welke vraagstukken terecht kunnen, wat de samenwerking en uitvoering van projecten kan belemmeren:

“We weten niet altijd wat we precies van de provincie mogen verwachten, waardoor projecten niet altijd goed van de grond komen” (gemeente).

3 Hoe verloopt de samenwerking met de partners in het veld?

Samenwerking met partners in het veld is van cruciaal belang voor de provincie Utrecht om de beoogde doelen en maatschappelijke impact te realiseren. De provincie is sterk afhankelijk van de betrokkenheid en inzet van gemeenten, sportorganisaties en andere maatschappelijke partijen om haar sportbeleid effectief uit te voeren. Goede afstemming en samenwerking vormen de basis voor het waarmaken van de provinciale doelen en speerpunten. Zonder deze samenwerking is het behalen van de gewenste resultaten niet mogelijk.

In dit hoofdstuk gaan we in op de vraag hoe de samenwerking van de provincie Utrecht met de spelers in het sport- en beweegveld verloopt. We belichten de succesfactoren (3.1) en de punten waarop de samenwerking kan worden verbeterd (3.2).

3.1 Wat gaat goed in de samenwerking?

Zowel de beleidsadviseurs sport en bewegen van de provincie Utrecht als hun partners in het veld ervaren de onderlinge samenwerking in grote lijnen als positief. 54 procent van de respondenten van de vragenlijst is positief over de samenwerking, 38 procent is er neutraal over en 4 procent negatief.

Gevraagd naar wat men waardeert in de samenwerking (zowel in de vragenlijst als in de interviewronde) worden met name de **bereikbaarheid** en **toegankelijke houding** genoemd. De betrokken medewerkers zijn goed benaderbaar, staan open voor overleg en tonen een flexibele houding in hun communicatie. Dit zorgt voor een **laagdrempelige samenwerking**, waarbij partners zich gehoord en ondersteund voelen.

Een vaak genoemd voordeel is de persoonlijke benadering van de provincie. Partners ervaren dat de provincie niet alleen formeel functioneert, maar dat er **ruimte is voor informeel contact** en persoonlijk overleg. Dit maakt dat de provincie als toegankelijk en meedenkend wordt ervaren, wat de samenwerking versterkt.

“De provincie is laagdrempelig en goed benaderbaar. Je kent degenen die er werken: je kan ze altijd mailen en bellen” (gemeente).

De medewerkers van de provincie worden ook gezien als **betrokken en oplossingsgericht**. Er wordt snel geschakeld wanneer dat nodig is. Dit helpt bij het opbouwen van vertrouwen en maakt de samenwerking efficiënter.

“De medewerkers van de provincie zijn betrokken en denken mee in oplossingen, dat werkt prettig” (gemeente).

Tot slot waarderen partners de **korte communicatielijnen en de praktische hands-on houding** van de provincie. Effectieve communicatie en snelle reacties zijn essentieel om samenwerking soepel te laten verlopen en vertrouwen op te bouwen tussen partijen. Dit zorgt ervoor dat vragen snel beantwoord worden, eventuele knelpunten tijdig opgelost kunnen worden, en de betrokkenheid bij gezamenlijke projecten hoog blijft.

“Over het algemeen komt er snel reactie op mails. Dat maakt de samenwerking echt soepel” (gemeente).

Het gevoel van partners dat ze bij de provincie altijd terecht kunnen voor advies of overleg, zorgt voor een solide basis in de samenwerking. Dit is met name van belang voor kleinere gemeenten, die meer afhankelijk zijn van de expertise en ondersteuning vanuit de provincie.

3.2 Waar kan de samenwerking beter?

Gevraagd naar verbeterpunten in de samenwerking, noemen respondenten vooral de **zichtbaarheid** van de provincie en haar **slagkracht** in de uitvoering van initiatieven. Hoewel de provincie volgens de respondenten goede projecten initieert, blijft het soms onduidelijk wat er concreet met deze projecten gebeurt en hoe de provincie bijdraagt aan de uiteindelijke resultaten.

“We horen wel over initiatieven, maar het is niet altijd duidelijk wat er daarna mee gebeurt of wat de tastbare resultaten zijn” (sportorganisatie).

Dit gebrek aan zichtbaarheid zorgt ervoor dat sommige partners, zoals eerder aangegeven, niet goed begrijpen welke rol de provincie precies speelt, vooral in vergelijking met andere organisaties, zoals gemeenten en de VSG. Er is breed gedeelde behoefte aan **rolverduidelijking**:

*"Andere organisaties, zoals de VSG of NOC*NSF, zijn actief in hetzelfde veld en ondersteunen bijvoorbeeld ook gemeenten. Het blijkt onduidelijk wie nou precies waarvan is en bij wie je waarvoor moet zijn" (gemeente).*

Hoewel de communicatie over het algemeen als goed wordt beoordeeld, geven enkele respondenten aan dat de **informatievoorziening** op specifieke punten verbetering behoeft. Vooral het proactief informeren over de voortgang van projecten kan beter. Verschillende respondenten zouden graag meer updates ontvangen over de status van projecten of initiatieven.

"Er is veel informatie beschikbaar, maar vaak moeten we er zelf achteraan. Het zou helpen als we proactiever worden geïnformeerd" (gemeente).

"De provincie reageert snel op sommige thema's, maar bij andere onderwerpen hoor je weinig tot niets. Het is moeilijk om te weten bij wie je moet zijn voor specifieke vragen" (gemeente).

Voorts komt in verschillende gesprekken naar voren dat gemeenten soms moeite hebben om continuïteit en opvolging van projecten te waarborgen. Dit is vaak het gevolg van beperkte middelen en andere lokale prioriteiten die concurreren met sport- en beweeginitiatieven. Deze dynamiek kan soms leiden tot vertragingen of het uitblijven van vervolgacties.

"Het belang van een meer structurele samenwerking met gemeenten kan niet genoeg worden benadrukt. Er móet betrokkenheid en verantwoordelijkheid worden gecreëerd" (provincie).

Tot slot wordt, als laatste verbeterpunt op het gebied van samenwerking, de **interne afstemming** tussen verschillende afdelingen binnen de provincie genoemd. Hoewel sport en bewegen vaak worden gekoppeld aan andere beleidsterreinen, zoals gezondheid, duurzaamheid en ruimtelijke ordening, blijkt het in de praktijk toch vaak moeilijk om de benodigde dwarsverbanden tussen afdelingen goed te leggen. Zowel de provinciale beleidsadviseurs sport en bewegen als de beleidsadviseurs van andere sectoren geven dit aan. Dit beperkt soms de impact van het provinciale sportbeleid, omdat het potentieel van integrale samenwerking niet volledig wordt benut.

"Er is nog steeds een uitdaging om dwarsverbanden te leggen tussen verschillende afdelingen binnen de provincie" (provincie).

4 Zet de provincie in op de goede thema's?

Dit hoofdstuk beschrijft hoe de partners in het veld aankijken tegen de drie speerpunten van het sport- en beweegbeleid van de provincie Utrecht: sport in de openbare ruimte, duurzame sport en inclusieve sport. Daarnaast wordt gekeken naar welke speerpunten goed passen bij de provincie en welke minder, en of er nieuwe thema's zijn waarop de provincie zich in de toekomst moet richten. Ook is nagegaan hoe Utrecht zich hierin onderscheidt van andere provincies en wat daarvan te leren valt.

De drie onderzoeksvragen waarop dit hoofdstuk antwoord geeft, zijn:

1. Hoeveel belang hechten de verschillende stakeholders aan de speerpunten en doelen van de provincie? Welke speerpunten vinden zij belangrijk/minder belangrijk? Zijn er speerpunten die zij missen? (4.1)
2. Welke inhoudelijke speerpunten moet de provincie Utrecht volgens betrokkenen vooral voortzetten? (4.1)
3. Welke verschuivingen zijn, in aansluiting op trends en ontwikkelingen, nodig? Zijn er specifieke thema's waarop de provincie een belangrijke bijdrage kan leveren? (4.2)
4. Wat valt hierin te leren van andere provincies? (4.3)

4.1 Hoeveel belang hechten stakeholders aan de huidige speerpunten?

Uit het vragenlijstonderzoek blijkt dat de meerderheid van de respondenten de drie speerpunten van de provincie – sporten in de openbare ruimte, duurzame sport, en inclusieve sport – als relevant en passend beschouwen. Vooral het thema '**Sport in de openbare ruimte**' krijgt veel waardering. Dit wordt gezien als een onderwerp dat duidelijk binnen de provinciale verantwoordelijkheid valt en waarin de provincie een belangrijke rol kan spelen, vooral ook omdat het om bovenlokale afstemming vraagt. Bovendien wordt, zoals eerder aangegeven, benadrukt dat het belang van sporten in de buitenruimte de afgelopen jaren is toegenomen, mede door de COVID-19-pandemie, waardoor meer mensen naar buiten zijn getrokken om te bewegen.

"Sport in de openbare ruimte wordt steeds belangrijker, en daar zie ik zeker een rol voor de provincie" (sportorganisatie).

"Sport in de openbare ruimte blijft relevant, want het overstijgt de gemeentelijke schaal en vraagt om een bovenlokale aanpak" (gemeente).

Ook **duurzaamheid** wordt zonder uitzondering gezien als een belangrijk thema, met name omdat verduurzaming van sportaccommodaties vaak een investering vereist die voor veel sportverenigingen moeilijk te realiseren is zonder ondersteuning. Dit sluit goed aan bij de bredere duurzaamheidsdoelen van de provincie en de wens om bij te dragen aan klimaatdoelstellingen en de energietransitie. Er is echter behoefte aan meer financiële ondersteuning, bijvoorbeeld door het faciliteren van gezamenlijke inkoop en het opzetten van provinciale fondsen.

"Duurzaamheid zou ik doorzetten – dat is heel actueel, maar met kleine potjes red je het niet. Fondsen of gezamenlijke inkoop zouden hierbij helpen" (gemeente).

De meerderheid van de respondenten benadrukt dat sport in de openbare ruimte en duurzame sport belangrijke speerpunten blijven voor de toekomst. Deze thema's worden als kernopgaven van de provincie gezien, mede omdat ze gemeentegrenzen overstijgen en omdat de provincie hierin een coördinerende en faciliterende rol kan spelen.

Het belang van het thema **inclusieve sport** wordt breed onderschreven, maar de meningen zijn verdeeld over de vraag of de provincie hierin een actieve rol zou moeten spelen. Weliswaar noemt 93% van de respondenten in het vragenlijstonderzoek dit als belangrijk speerpunt van de provincie, maar in de interviewronde komen we ook een aantal stakeholders tegen die dit géén provinciale taak vinden. Zij benadrukken dat dit een thema is 'van de sport zelf'.

*"Voor inclusief sporten heb je de provincie niet nodig. Dat is aan NOC*NSF en de bonden, in samenwerking met gemeenten" (gemeente).*

Tot slot kan ook het vierde PSU-speerpunt '**Gezondheid en preventie**' rekenen op veel draagvlak. Veel betrokkenen zien sport en bewegen als een cruciaal middel om gezondheidsverschillen te verkleinen en preventieve gezondheidsmaatregelen te bevorderen. Er is consensus dat dit speerpunt goed aansluit bij de bredere maatschappelijke uitdagingen op het gebied van gezondheid en een gezonde leefomgeving. In aansluiting hierop geven meerdere stakeholders aan dat ze een stevigere rol van de provincie op de speerpunt wenselijk vinden.

4.2 Worden inhoudelijke speerpunten gemist?

Iets meer dan de helft van de respondenten antwoordt bevestigend op de vraag of er ambities worden gemist: 'Zijn er andere speerpunten waar de provincie zich naar uw mening ook of juist op zou moeten inzetten, nu of in de toekomst?' De thema's die in de webenquête meerdere keren worden genoemd, zijn:

- 🕒 Versterken van vitale sportverenigingen
- 🕒 Bereikbaarheid en spreiding van sportfaciliteiten over de provincie
- 🕒 Topsport en sportevenementen
- 🕒 Talentontwikkeling
- 🕒 Stimuleren van dagelijks bewegen
- 🕒 Betaalbaarheid en toegankelijkheid van sport (jeugdsportfonds, schoolzwemmen, btw-verhoging)

Ook in de interviews komen veel van deze thema's terug. De meningen over welke thema's de provincie moet oppakken, zijn echter verdeeld. Sommigen benadrukken het belang van het *versterken van vitale sportverenigingen*, vooral kleinere verenigingen die moeite hebben om te overleven. Zij zien hier een rol voor de provincie weggelegd, bijvoorbeeld door het stimuleren van samenwerking of het delen van kennis en best practices. Anderen stellen echter dat het versterken van sportverenigingen primair een taak is voor gemeenten en sportverenigingen zelf, en dat de provincie zich hier niet direct mee zou moeten bemoeien.

Verder pleiten sommige stakeholders voor een actievere rol van de provincie op het gebied van *talentontwikkeling, sportevenementen en topsport*, vooral vanwege de promotionele waarde en de mogelijkheid om sport en bewegen meer op de kaart te zetten. Ook hier klinken echter geluiden dat dit eerder een taak is voor landelijke sportorganisaties dan voor de provincie.

Er is meer consensus over het thema *bereikbaarheid en spreiding van sportfaciliteiten*. Veel stakeholders zien hier een duidelijke rol voor de provincie weggelegd, vooral wanneer het gaat om grootschalige voorzieningen die meerdere gemeenten bedienen:

“De provincie kan echt een verschil maken door de regie te pakken op de spreiding van bovenlokale sportvoorzieningen, zoals zwembaden en ijsbanen. Intelligent ruimtegebruik kun je veel beter provinciaal dan lokaal aansturen” (gemeente).

Ten aanzien van het thema *gezondheid en preventie* is eerder al genoemd dat de provincie formeel geen verantwoordelijkheid heeft omdat dit geen speerpunt is binnen het provinciale Beleidskader Sport en Bewegen, maar onderdeel vormt van het Provinciaal Sportakkoord Utrecht (PSU). Desondanks hadden verschillende stakeholders gehoopt dat de provincie op dit thema een meer actieve en coördinerende rol zou oppakken. Zij spreken van een 'gemiste kans'.

"Het zou goed zijn om sport te koppelen aan grotere maatschappelijke vraagstukken zoals gezondheid, gezonde leefgewoonten en een gezonde leefomgeving" (provincie).

"Sport moet niet alleen als doel op zich worden gezien, maar ook als een middel om gezondheid en preventie te bevorderen. Dit vraagt om een integrale aanpak waarbij de provincie een meer coördinerende rol kan spelen" (maatschappelijke organisatie).

Bij de thema's *stimuleren van dagelijks bewegen* en *betalbaarheid en toegankelijkheid van sport* is het belangrijk om te vermelden dat de provincie hier al gedeeltelijk op inzet. Zo stimuleert de provincie dagelijks bewegen door middel van programma's zoals 'Bewegen in de openbare ruimte' en draagt het breed gewaardeerde project 'Vuist tegen discriminatie' bij aan de toegankelijkheid van sport. Wat betreft betaalbaarheid en toegankelijkheid geven enkele respondenten aan dat de provincie hier een aanvullende rol zou kunnen spelen, bijvoorbeeld door initiatieven zoals het jeugdsportfonds te ondersteunen of een lobby richting het Rijk te voeren.

4.3 Wat valt te leren van andere provincies?

"Provincies met beperkte middelen moeten zich focussen op een paar kerntaken die echt impact hebben" (provincie).

Overeenkomsten in speerpunten en doelen

De provincies in Nederland hebben, ondanks hun verschillen in capaciteit, budgettaire mogelijkheden en beleidsprioriteiten, veel overeenkomstige speerpunten in hun sportbeleid. Dit blijkt uit de 'Gluren bij de provinciale burensessie', waaraan zes provincies deelnamen. De meeste provincies richten zich, net als provincie Utrecht, op thema's zoals sport in de openbare ruimte, duurzaamheid, en inclusiviteit. Deze speerpunten weerspiegelen gedeelde maatschappelijke doelen die aansluiten bij landelijke programma's, zoals het Nationaal Sportakkoord en de focus op de energietransitie. Daarbij

richten provincies zich vooral op de ondersteuning van gemeenten, die op hun beurt vaak vergelijkbare prioriteiten hebben in hun sport- en beweegbeleid.

Accentverschillen in de uitvoering van speerpunten

Hoewel de inhoudelijke speerpunten grotendeels overeenkomen, vertaalt elke provincie deze naar de eigen context, wat leidt tot verschillende accenten. Zo legt Utrecht binnen het speerpunt 'Sport in de openbare ruimte' de nadruk op het creëren van beweegvriendelijke buitenruimtes, zoals sportieve routes en groene sportlocaties, terwijl andere provincies meer focussen op de verbinding met recreatieve functies en ruimtelijke ordening. Op het vlak van 'Duurzame sport' verschilt vooral de mate van financiële ondersteuning. Forse subsidies voor duurzame faciliteiten en sportevenementen zijn in provincie Utrecht, in tegenstelling tot enkele andere provincies, niet mogelijk.

Uitdagingen rondom inclusiviteit

Ook inclusiviteit in de sport, met de nadruk op het toegankelijk maken van sport voor kwetsbare groepen, is een gedeeld thema. Provincies hebben echter verschillende invullingen, mede door de zoektocht naar de juiste rol ten opzichte van andere partijen. Zo kiest de ene provincie ervoor om zich te richten op inclusiviteit in sport in kansarme wijken, terwijl de andere provincie meer inzet op gehandicaptensport.

Gezondheid en preventie als speerpunt

Het PSU-speerpunt 'Gezondheid en preventie' krijgt in de meeste andere provincies die hebben deelgenomen aan de 'Gluren'-sessie, meer (expliciete) aandacht dan in provincie Utrecht. De focus ligt daarbij op het bevorderen van een gezonde leefstijl en de preventie van gezondheidsproblemen door middel van sport en beweging.

Grote verschillen in ondersteuning van topsport en talentontwikkeling

Het grootste inhoudelijke verschil met andere provincies is dat Utrecht zich in het geheel niet richt op ondersteuning van topsport(eventenementen) en talentontwikkeling. De meeste andere provincies investeren hier significant in, bijvoorbeeld door jaarlijks een aantal aansprekende topsportevenementen en talenten te ondersteunen. Dit wordt zowel gebruikt als middel om de provincie op de kaart te zetten als om andere maatschappelijke speerpunten te koppelen aan topsportevenementen en de bijbehorende side-events.

“De side-events die we organiseren en financieren zijn belangrijker dan het hoofdevenement zelf. Want juist aan die side-events kun je allerlei maatschappelijke doelen koppelen” (provincie).

In sommige provincies wordt gedeeltelijk samengewerkt met private partners om de financiering van topsportevenementen en talentontwikkeling uit te breiden. Dit biedt meer speelruimte om grotere initiatieven te ondersteunen. Hoewel er in het verleden enkele voorbeelden zijn geweest waarbij Utrecht een beroep heeft gedaan op private partijen – zoals de Vuelta – is er op dit moment geen structurele samenwerking met private partners voor sportevenementen. In andere provincies is dit soms anders georganiseerd en ingebed, waardoor zij meer mogelijkheden hebben om dergelijke activiteiten op te zetten.

“Provincies met minder middelen moeten logischerwijs scherper prioriteren. Pas als er budget over is, kun je gaan nadenken of en hoe je topsport en evenementen kunt inzetten als vliegwielen. Maar het blijft moeilijk om aan te tonen wat dat precies oplevert” (provincie).

5 Speelt de provincie de juiste rol in het veld?

In dit hoofdstuk staat de vraag centraal in hoeverre de provincie Utrecht – in de ogen van de stakeholders – de juiste rol heeft gepakt op het gebied van sport en bewegen en welke toegevoegde waarde zij biedt ten opzichte van andere partijen. Ook de vergelijking met andere provincies krijgt een plek. De bijbehorende onderzoeksvragen zijn:

1. Hoe valt de rol en bijdrage van de provincie te typeren? Welke plek heeft zij in de keten? Wat doet de provincie aanvullend op andere partijen? Waar zitten eventuele dubbelingen? (5.1, 5.2)
2. Hoe kijken de verschillende stakeholders aan tegen de rol en bijdrage van de provincie? Op welk vlak zien en ervaren zij meerwaarde en impact van de provincie ten opzichte van gemeenten, sport/beweegsector, het Rijk en de bonden? Pakt de provincie Utrecht die rol en plek voldoende? Wat kan beter? (5.1)
3. Wat is de rol en bijdrage van andere provincies op het gebied van sport en bewegen? Wat is hun ervaring hiermee? (5.5)
4. Welke rol en bijdrage in de sport- en beweegsector moet de provincie Utrecht vooral voortzetten? (5.2, 5.3, 5.4)
5. (Hoe) kan de rol, bijdrage en impact worden verbreed en/of versterkt? Welke veranderingen zijn nodig? (5.2, 5.3, 5.4)
6. Wat valt hierin te leren van andere provincies? (5.5)

5.1 Toegevoegde waarde en rol van de provincie

De toegevoegde waarde van de provincie Utrecht op het gebied van sport en bewegen wordt door een aanzienlijk deel van de respondenten van de webenquête positief beoordeeld (41%), terwijl bijna de helft van de respondenten (48%) neutraal blijft. Slechts een klein deel (10%) geeft aan geen toegevoegde waarde te zien. Deze reacties weerspiegelen de complexiteit van de rol van de provincie: hoewel er veel waardering is voor haar inzet, ligt de daadwerkelijke uitvoeringskracht in de praktijk vaak bij de gemeenten.

De waarde van de provincie wordt vooral herkend in haar bovenlokale rol en ondersteunende functies, zoals het verbinden van partijen en het aanjagen van initiatieven die verder gaan dan het lokale niveau. In de praktijk komt sport en bewegen immers grotendeels lokaal tot stand, waardoor de invloed van de provincie beperkter is dan die van gemeenten en in mindere mate landelijke organisaties.

"Sport en bewegen gebeurt vooral binnen de grenzen van de gemeente, daar ligt ook de grootste uitvoeringskracht. De provincie kan hierin faciliteren en bovenlokale thema's aanjagen, maar heeft natuurlijk geen directe invloed op lokaal beleid" (gemeente).

Ondanks deze constatering wordt de toegevoegde waarde van de provincie door veel betrokkenen erkend op specifieke rollen. De provincie Utrecht wordt met name gezien als:

- 🕒 **Facilitator van netwerken en kennisuitwisseling:** 55% van de respondenten dicht de provincie Utrecht op dit vlak toegevoegde waarde toe.
- 🕒 **Verschafter van informatie en kennis (ten behoeve van lokale beleidsontwikkeling):** 45%
- 🕒 **Financieel ondersteuner/ subsidieverlener:** 45%
- 🕒 **Aanjager van nieuwe initiatieven:** 31%

Deze rollen zijn vooral gericht op het ondersteunen van gemeenten, sportaanbieders en maatschappelijke organisaties, die soms beperkte middelen of kennis hebben om zelfstandig grotere initiatieven op te zetten. De provincie biedt met haar inzet dan ook een belangrijke meerwaarde, door mogelijkheden voor samenwerking te creëren en bovengemeentelijke vraagstukken te agenderen.

In de volgende paragrafen worden de belangrijkste rollen van de provincie nader toegelicht en uitgediept.

"De provincie faciliteert goed door het organiseren van bijeenkomsten. Dat is fijn, want zo kunnen we van elkaar leren en gezamenlijk projecten oppakken" (gemeente).

Bescheiden maar betekenisvol: de bovengemeentelijke rol

In het veld is er begrip voor de beperkte reikwijdte van de provinciale ondersteuning, die wordt gekenmerkt door een bescheiden budget en beperkte capaciteit. In die context wordt niet verwacht dat de provincie een dominante uitvoeringsrol op zich neemt, maar juist een stimulerende rol vervult door thema's op de agenda te zetten en samenwerking tussen partijen te bevorderen. Dit perspectief benadrukt de gedeelde verantwoordelijkheid en het samenspel tussen de provincie en lokale actoren om de sport- en beweeginfrastructuur te versterken.

"De provincie heeft een belangrijke, maar bescheiden ondersteunende rol" (provincie).

Nadruk op bovenlokale thema's

Gevraagd naar de thema's waar de provincie vooral waarde kan toevoegen, benadrukken respondenten dat dit ligt op thema's die de grenzen van individuele gemeenten overstijgen, zoals verduurzaming van sportfaciliteiten, inclusiviteit en het stimuleren van sport en bewegen in de openbare ruimte. Hier kan de provincie zich, volgens veel betrokkenen, juist onderscheiden door een neutrale en verbindende positie in te nemen, zonder daarbij in de lokale praktijk te treden.

"De provincie kan op specifieke thema's een aanjaagrol vervullen, maar moet wel duidelijk afbakenen waar zij bij betrokken is en waar zij juist niet zelf een rol heeft. De kracht zit in het creëren van verbindingen en ondersteunen van initiatieven op bovenlokaal niveau" (gemeente).

5.2 Rol als facilitator: samenwerking en kennisdeling

De rol van de provincie als facilitator van **samenwerking en kennisdeling** wordt door veel stakeholders als waardevol gezien. Gemeenten, sportverenigingen en andere partners waarderen de provinciale rol in het bijeenbrengen van verschillende partijen en het organiseren van netwerkbijeenkomsten en kennissessies. Dit zorgt voor kennisuitwisseling en het creëren van een breder draagvlak voor sport- en beweeginitiatieven. Deze verbindende rol wordt vooral gewaardeerd door kleinere gemeenten, die door de provincie toegang krijgen tot nieuwe kennis en ervaringen van andere gemeenten, kennisinstituten en organisaties.

"De provincie is goed in het verbinden van partijen en zorgt ervoor dat gemeenten van elkaar kunnen leren" (gemeente).

Deze rol is echter niet uniek voor de provincie. Ook andere partijen in het sport- en beweegveld, zoals de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en NOC*NSF, spelen een belangrijke rol in kennisdeling en het ondersteunen van gemeenten. Dit roept, zoals eerder gezegd, bij sommige stakeholders vragen op over de precieze rolverdeling tussen de provincie en deze organisaties. Over het algemeen geven respondenten aan dat de VSG beter gepositioneerd is om landelijke kennis te delen, terwijl de provincie zich meer zou moeten richten op bovenlokale samenwerking en kennisuitwisseling tussen gemeenten.

*"Soms zitten de provincie, VSG, Kenniscentrum en NOC*NSF in elkaars vaarwater. Maar over het algemeen is het op provincieniveau allemaal toch wat lokaler en praktischer. De*

provincie staat letterlijk en figuurlijk dichterbij en weet beter wat er lokaal speelt. Dat helpt en zorgt voor meer muziek in de relatie” (gemeente).

5.3 Aanjagen van kansrijke nieuwe initiatieven

De provincie Utrecht vervult ook een **aanjaagrol** door nieuwe initiatieven te stimuleren en projecten te ondersteunen met **financiële middelen**. Goede voorbeelden hiervan zijn de subsidieregeling Versterking sport- en beweegaanbod in de openbare ruimte, subsidies voor verduurzaming via de Utrechtse Plus en de fieldlabs voor sport in de openbare ruimte. Deze initiatieven worden door gemeenten en sportverenigingen als nuttig ervaren, omdat ze hen in staat stellen om innovaties door te voeren die anders buiten bereik zouden blijven.

“De subsidie voor verduurzaming heeft ons echt op weg geholpen om duurzame maatregelen door te voeren” (gemeente).

Deze aanjaagrol vinden veel stakeholders belangrijk, maar zij plaatsen er ook een kanttekening bij. De financiële ondersteuning is vaak incidenteel en beperkt, waardoor de continuïteit van projecten niet altijd vanzelfsprekend is. Wel zijn er positieve voorbeelden, zoals bij de Utrechtse Plus-regeling, waarbij de provincie niet alleen subsidie verstrekt maar ook ondersteuning biedt bij het aanvragen van landelijke subsidies en leningen. Dit vergroot de kans op borging en vervolgfianciering. Toch wordt benadrukt dat bij andere projecten, zoals de fieldlabs voor sport in de openbare ruimte, de provinciale middelen niet altijd toereikend zijn om een duurzaam vervolg te waarborgen.

“Er zijn te weinig provinciale middelen om écht impact te maken” (provincie).

“De drie Fieldlabs hebben interessante aanbevelingen opgeleverd, die zijn gedeeld en verspreid, maar de proefprojecten zelf zijn nog niet met de uitvoering begonnen. Er is onvoldoende geanticipeerd en gestuurd op een duurzaam vervolg” (sportorganisatie).

5.4 Naar een integrale aanpak

Een belangrijke uitdaging voor de provincie Utrecht ligt in het realiseren van een integrale aanpak, waarbij sport en bewegen verbonden worden met andere beleidsdomeinen, zoals duurzaamheid, gezondheid en ruimtelijke ordening. Hoewel de provincie op sommige vlakken al mooie successen boekt, zoals het verbinden van sport en duurzaamheid, ervaren

sommige stakeholders dat de integrale benadering in de praktijk soms meer aandacht behoeft dan nu gegeven kan worden.

“Utrechtse Plus is een heel goed voorbeeld van een koppeling tussen andere beleidsvelden; in dit geval energietransitie” (provincie).

Ook ten aanzien van gezondheid en leefomgeving wordt de verbinding gelegd, maar in de ogen van verschillende stakeholders nog niet intensief genoeg. Een maatschappelijke organisatie merkt op dat meer samenwerking en afstemming met het programma ‘Gezonde Leefomgeving’ in de context van het PSU-speerpunt ‘Preventie en gezondheid’ voor de hand lag: “Het zal wel te maken hebben met capaciteitsgebrek, maar het is een gemiste kans”. Hoewel de provincie aangeeft dat er wel degelijk samenwerking is geweest met genoemd innovatieprogramma, met name door het gezamenlijk opzetten van de drie fieldlabs, erkennen zij dat een intensievere samenwerking in sommige trajecten wenselijk zou zijn geweest. Tijdgebrek stond dit in de weg.

5.5 Wat valt te leren van andere provincies?

Bij een vergelijking van de rolinvulling van de provincie Utrecht met die van vijf andere provincies zijn zowel overeenkomsten als verschillen te zien. De gezamenlijke ervaringen laten zien dat er ruimte is om van elkaar te leren.

Gedeelde ervaringen en uitdagingen

Net als Utrecht vervullen de andere provincies die hebben deelgenomen aan de ‘Gluren bij de provinciale burens’-sessie de rol van facilitator, verbinder en aanjager. Zij richten zich op het bijeenbrengen van partijen, het coördineren van bovenlokale sportvraagstukken en het stimuleren van kansrijke ontwikkelingen via subsidieregelingen. Tegelijkertijd ervaren zij, net als Utrecht, dat slechts een deel van de gemeenten goed wordt bereikt met de netwerksessies, kennisevenementen, nieuwsbrieven en regelingen. Eén van de andere provincies erkent dat de huidige aanpak wellicht nog niet laagdrempelig genoeg is:

“Misschien zijn onze subsidieregelingen te ingewikkeld voor sportambtenaren die sport en bewegen erbij moeten doen. Het moet waarschijnlijk nog simpeler en laagdrempeliger” (provincie).

Verskillende accenten in de uitvoering

In vergelijking met andere provincies legt provincie Utrecht een sterkere nadruk op het faciliteren en aanjagen van initiatieven, in plaats van zelf de regie te voeren of grootschalige uitvoeringsprojecten te leiden. Dit maakt Utrecht een belangrijke schakel in het verbinden van partijen, maar leidt bij sommige stakeholders ook tot de kritiek dat de provincie te weinig verantwoordelijkheid neemt in de daadwerkelijke uitvoering:

"De provincie is wel goed in het aanjagen en verbinden, maar het blijft soms hangen in praten. Er is behoefte aan meer concrete acties en minder afhankelijkheid van gemeenten om de uitvoering op te pakken" (sportorganisatie).

Andere stakeholders zijn daarentegen van mening dat de provincie juist niet te veel zelf in de uitvoering moet zitten. Ook andere provincies die, net als Utrecht, te maken hebben met beperkte capaciteit en middelen benadrukken het belang van een duidelijke, afgebakende rol:

"Kies een rol die behapbaar is. Wij hebben nergens de regie in, maar proberen waar mogelijk aan te sluiten op initiatieven van anderen. Onze rol is dan vooral netwerkvorming en verbinden, zo vraaggericht mogelijk. Zo maken we met onze beperkte middelen en tijd de meeste impact" (provincie).

"Het betekent wel dat we heel goed in contact moeten staan met de partijen in het veld. Daar investeren we echt in, onder andere door regelmatig langs te gaan en periodiek bestuurlijke en ambtelijke sessies te organiseren" (provincie).

Verschillen in lobbyfunctie en profilering

Een ander verschil is de invulling van de lobbyfunctie richting het Rijk. In vergelijking met enkele andere provincies, speelt Utrecht hierin een minder prominente rol. Terwijl andere provincies zich actiever bezighouden met het beïnvloeden van nationale sportagenda's, ligt de focus van Utrecht meer op het faciliteren van lokale en provinciale behoeften. Het gros van de stakeholders staat achter die keuze, maar er zijn ook enkele betrokkenen die ervoor pleiten om die lobbyfunctie te versterken:

"De provincie kan meer doen met een lobby richting het Rijk als we bij gemeenten een maatschappelijke behoefte signaleren" (provincie).

6 Conclusies en aanbevelingen

Wat heeft de inzet van de provincie Utrecht op sport en bewegen in de periode 2021-2025 opgeleverd, hoe wordt die inzet en rol van de provincie – in relatie tot de inzet en rol van andere partijen in het veld – gewaardeerd en wat betekent dat voor de toekomst?

Aldus luidt de hoofdvraag van het onderzoek dat DSP-groep in de periode juli-september 2024 heeft uitgevoerd in opdracht van de provincie Utrecht. Op basis van de tussenevaluatie van het provinciaal sportbeleid 2021-2025, de resultaten die zijn geboekt en de waardering van stakeholders, geven we in dit hoofdstuk geïntegreerd antwoord op deze vraag.

6.1 Provinciale inzet op sport en bewegen 2021-2025: resultaten en meerwaarde

Vanaf 2021 heeft de provincie Utrecht opnieuw sportbeleid vormgegeven, na twaalf jaar zonder een specifiek provinciaal kader. Dit beleid heeft, mede dankzij een zeer gedegen en doelgerichte aanpak, geleid tot een aantal concrete resultaten op drie speerpunten. Elk van deze speerpunten werd verankerd in concrete indicatoren, met bijpassende interventies en gedetailleerde monitoring. In bijlage 1 zijn de resultaten van vier jaar provinciaal sportbeleid Utrecht op een rij zijn gezet. We lichten er hier de belangrijkste resultaten uit:

- 🕒 **Sport in de openbare ruimte:** De provincie heeft een cruciale rol gespeeld bij het faciliteren van beweegvriendelijke openbare ruimten. Gemeenten konden profiteren van de subsidieregeling 'Versterken sport- en beweegaanbod in de openbare ruimte'. Dat leidde tot 28 gehonoreerde aanvragen: projecten die moeten leiden tot de realisatie van bijvoorbeeld meer beweegroutes en openbare sportvoorzieningen. Ook met kennisuitwisseling is hierop ingezet.
- 🕒 **Duurzame sportaccommodaties:** Een ander belangrijk resultaat is de ondersteuning bij de verduurzaming van sportaccommodaties. Vooral de Utrechtse Plus-regeling is vaak genoemd als een effectief instrument. Gemeenten en sportverenigingen konden concrete verduurzamingsstappen zetten dankzij provinciale steun, wat leidde tot meetbare energiebesparingen bij 16 sportverenigingen.
- 🕒 **Inclusieve sport:** De provincie heeft enkele initiatieven gefaciliteerd die gericht zijn op het bevorderen van inclusieve sportparticipatie. Goed voorbeeld is het project 'Vuist

tegen discriminatie', dat is uitgevoerd bij 28 sportclubs en waarbij 83 trainers en buurtsportcoaches zijn opgeleid om discriminatie tegen te gaan.

De gestructureerde aanpak heeft dus veel output-resultaten opgeleverd, maar belangrijker misschien nog wel is dat het de provincie Utrecht in vier jaar tijd is gelukt om – met bescheiden middelen – een stevige basis te leggen op het gebied van kennisdeling, netwerkvorming en het faciliteren van bovengemeentelijke sportthema's. Het aantal partners in het PSU is gegroeid tot 57. Alle gemeenten in de provincie Utrecht zijn erbij betrokken. Verder zijn 26 kennis- en netwerkbijeenkomsten georganiseerd en drie interessante fieldlabs gerealiseerd. Deze inzet wordt door stakeholders gewaardeerd, omdat de provincie zich richt op thema's waarvoor gemeenten niet altijd de capaciteit of middelen hebben. Bovendien benadrukken stakeholders de meerwaarde van de provincie als neutrale en verbindende partij in het sportlandschap. Tot slot gaat van de herintroductie van provinciaal sportbeleid een belangrijk signaal uit, namelijk dat sport en bewegen aandacht verdienen en bovenlokale coördinatie behoeven.

Beïnvloedende factoren

De resultaten van het provinciaal sportbeleid zijn beïnvloed door verschillende trends en ontwikkelingen in het veld. Zo hebben de Specifieke Uitkering Sport (SPUK) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) extra financiële middelen geboden om initiatieven te realiseren, vooral op het gebied van verduurzaming en het stimuleren van gezonde leefgewoonten. Tegelijkertijd hebben de verwachte financiële tekorten in 2026 ('ravijnjaar'), de coronapandemie en de beperkte stedelijke ruimte uitdagingen gecreëerd bij de uitvoering van projecten. Verder hebben demografische veranderingen, zoals vergrijzing en een toenemende diversiteit, geleid tot een grotere nadruk op inclusiviteit in sport.

Deze ontwikkelingen hebben zowel kansen als knelpunten gecreëerd, die de provinciale resultaten op verschillende manieren hebben beïnvloed. Zo bood de SPUK-regeling extra financiële middelen voor verduurzaming en sportaccommodaties, wat leidde tot meer concrete realisaties in de regio. Tegelijkertijd heeft het 'ravijnjaar' onzekerheid gecreëerd over toekomstige budgetten, waardoor sommige gemeenten terughoudender zijn in het starten van nieuwe projecten. De coronapandemie heeft een verschuiving van sport naar de buitenruimte teweeggebracht, wat de vraag naar beweegvriendelijke buitenruimtes heeft gestimuleerd. Dit ging echter gepaard met capaciteitsproblemen door de beperkte beschikbare ruimte in stedelijke gebieden. Ook demografische veranderingen, zoals vergrijzing en toenemende diversiteit, hebben de behoefte aan meer inclusieve en toegankelijke sportvoorzieningen vergroot. Hoewel deze ontwikkelingen kansen bieden

voor gerichte inclusieve sportprojecten, maken ze het tegelijkertijd lastiger om aan de uiteenlopende behoeften van diverse doelgroepen te voldoen.

Naast deze trends noemen stakeholders ook enkele specifieke bevorderende en belemmerende factoren die van invloed zijn geweest op de uitvoering van het beleid. Zo wordt de duidelijke focus op thema's zoals duurzaamheid, sport in de openbare ruimte en inclusiviteit door velen gezien als een positieve keuze die richting heeft gegeven aan de provinciale activiteiten. De actieve rol van de provincie in het op de agenda zetten van sportbeleid heeft bovendien bijgedragen aan zichtbare successen. Aan de andere kant zorgen de beperkte middelen en capaciteit bij zowel de provincie als de gemeenten voor belemmeringen. Vooral kleine gemeenten hebben moeite om provinciale initiatieven op te pakken en de benodigde financiering rond te krijgen, wat soms de snelheid en uitvoering van projecten vertraagt.

Maatschappelijke impact

Hoewel de provincie op operationeel vlak veel heeft gerealiseerd, benadrukken stakeholders dat de bijdrage aan de onderliggende maatschappelijke doelen – zoals gezondheid, sociale inclusie en duurzaamheid – vanzelfsprekend 'bescheiden' is. Zij koppelen dit rechtstreeks aan de beperkte provinciale capaciteit voor sport en bewegen (2 fte) en het bescheiden uitvoeringsbudget (gemiddeld € 270.042 per jaar). Ondanks deze beperkte middelen heeft de provincie een aantal waardevolle initiatieven weten te realiseren en bestaande structuren verder uitgebouwd. Dit bewijst dat zij haar rol effectief invult binnen de gestelde randvoorwaarden.

Tegelijkertijd is het moeilijk vast te stellen in hoeverre de provinciale inspanningen daadwerkelijk bijdragen aan de maatschappelijke doelen. Provinciale interventies vinden zelden geïsoleerd plaats, waardoor de resultaten afhangen van vele schakels en externe factoren. Hierdoor blijft het lastig om de impact op deze doelen precies te kwantificeren. Dit maakt het des te belangrijker om regelmatig de vraag te stellen hoe de provincie, met de juiste aanpassingen in haar aanpak, haar impact op deze maatschappelijke doelen verder kan vergroten: doen we het goede goed? Het is positief dat de provincie een doelgerichte aanpak hanteert, maar geconstateerd wordt dat de reflectie op de maatschappelijke impact vaker en breder op tafel mag liggen om zo de koers nog beter af te stemmen op de beoogde effecten (zie ook 6.3).

6.2 Blijven doen, meer doen, minder doen

De tussenevaluatie biedt, vanuit het perspectief van de stakeholders, aanknopingspunten voor het toekomstig sport- en beweegbeleid van de provincie Utrecht. Wat moet de provincie vooral blijven doen, wat kan zij volgens betrokkenen meer doen en welke inspanningen kan de provincie zich al dan niet gedeeltelijk besparen?

Blijven doen: inzetten op netwerkvorming, kennisdeling en subsidiëring

Stakeholders benadrukken dat de provincie Utrecht vooral moet blijven inzetten op netwerkvorming, kennisdeling en subsidiëring, met name op het gebied van verduurzaming en het benutten van de openbare ruimte. Het faciliteren van samenwerking tussen gemeenten en het delen van praktijkervaringen wordt gezien als een cruciale toegevoegde waarde van de provincie. Vooral voor kleinere gemeenten is de verbindende rol van de provincie van groot belang, omdat zij vaak niet over de middelen of capaciteit beschikken om zelfstandig grote initiatieven op te zetten.

"De belangrijkste meerwaarde ligt in het netwerk en het vertalen van praktijkervaringen naar andere gemeenten" (provincie).

Meer doen: domeinoverstijgend werken en versterken bovenlokale samenwerking

Stakeholders pleiten voor een meer integrale en domeinoverstijgende aanpak. Dit houdt in dat sport en bewegen meer onderdeel moeten zijn van bredere maatschappelijke vraagstukken, zoals gezondheid (SPUK/GALA), ruimtelijke ordening, en duurzaamheid. Stakeholders verwachten hierin een initiërende, coördinerende en ondersteunende rol van de provincie.

Daarnaast zien zij een grote kans voor de provincie om meer in te zetten op bovenlokale samenwerking. Dit betreft niet alleen samenwerking tussen gemeenten, maar ook de verbinding tussen sectoren en beleidsvelden. De provincie kan bijvoorbeeld meer regie pakken bij het coördineren van grootschalige sportvoorzieningen en bij het ondersteunen van gemeentelijke samenwerkingen op bovengemeentelijke thema's zoals sportinfrastructuur, verduurzaming van sportaccommodaties en de spreiding van sportvoorzieningen.

"De provincie moet sport meer en vaker koppelen aan grotere thema's, zoals gezondheid en mobiliteit" (sportorganisatie).

Bovendien kan de provincie meer doen op het gebied van praktische ondersteuning in strategische projecten die grotere impact hebben op bovenlokaal niveau. Dit betekent niet dat de provincie zelf de uitvoering van kleine projecten moet oppakken, maar dat zij kan ondersteunen bij projectmanagement, financiering of het opzetten van gezamenlijke fondsen om grotere initiatieven op gang te helpen.

“De provincie kan echt een verschil maken door de regie te pakken op de spreiding van bovenlokale sportvoorzieningen, zoals zwembaden en ijsbanen. Intelligent ruimtegebruik kun je veel beter provinciaal dan lokaal aansturen” (gemeente).

“De provincie zou meer kunnen helpen met het opzetten van een fonds om sportverenigingen te ondersteunen bij de grote investeringen die nodig zijn voor verduurzaming” (gemeente).

Minder doen: focus op strategische ondersteuning in plaats van kleinschalige projecten

Hoewel de provincie Utrecht wordt gewaardeerd als facilitator en aanjager, vinden stakeholders dat de provincie zich minder moet richten op kleinschalige uitvoeringsprojecten. In plaats daarvan zou de focus meer moeten liggen op strategische ondersteuning, coördinatie en het creëren van verbindingen tussen gemeenten en andere partijen. Hierbij past ook de eerder genoemde nadruk op bovenlokale samenwerking en domeinoverstijgende thema's. Door de beperkte capaciteit en middelen van de provincie is het belangrijk om een rol te kiezen die haalbaar is en die de grootste maatschappelijke impact kan realiseren.

Dit betekent dat de provincie zich meer moet concentreren op thema's en projecten die zich lenen voor provinciale regie en coördinatie, zoals het spreiden van sportvoorzieningen, verduurzaming en het stimuleren van samenwerking op grotere schaal. Stakeholders geven aan dat de provincie haar tijd en middelen niet moet verdelen over te veel kleine uitvoeringsprojecten, die beter door lokale partijen kunnen worden opgepakt.

Door zich te beperken tot haar kernrol als initiator, verbinder en ondersteuner van bovenlokale en strategische initiatieven, kan de provincie haar tijd en middelen effectiever inzetten en een grotere impact realiseren. Zo wordt de toegevoegde waarde van de provincie beter benut en wordt voorkomen dat de provincie verzandt in kleinschalige projecten die lokaal beter kunnen worden uitgevoerd.

6.3 Aanbevelingen voor de toekomst

Naast de concrete wensen van stakeholders, zijn er enkele bredere strategische aanbevelingen die voortvloeien uit deze tussenevaluatie. Deze aanbevelingen richten zich op hoe de provincie Utrecht haar rol in de komende jaren nog effectiever en toekomstbestendiger kan maken.

Flexibiliteit en ruimte voor nieuwe ontwikkelingen

Een belangrijk aandachtspunt is dat de provincie meer flexibiliteit in haar Beleidskader moet inbouwen om gedurende de beleidsperiode in te kunnen spelen op nieuwe kansen en maatschappelijke vraagstukken. Het huidige, strak afgebakende Beleidskader met harde indicatoren maakt het moeilijk om te reageren op onverwachte initiatieven of nieuwe, kansrijke ontwikkelingen die zich tijdens de beleidsperiode voordoen. Het verdient dan ook aanbeveling de beschikbare beleids capaciteit niet helemaal dicht te timmeren 'aan de voorkant', maar ruimte in te bouwen voor kansrijke initiatieven die gedurende de beleidsperiode langskomen.

"KPI's zijn goed, zolang ze maar niet in de weg gaan zitten. Je moet altijd oog, tijd en ruimte hebben en houden voor mooie ontwikkelingen en kansen die je vooraf niet kunt voorzien" (provincie).

Meer vraaggericht opereren

De tweede strategische aanbeveling sluit aan bij de conclusie in paragraaf 6.1 dat de reflectieve vraag 'doen we het goede goed?' vaker en breder op tafel dient te liggen. Dat betekent: vaker in gesprek gaan met partners in het veld; niet alleen om doelgerichte werkafspraken te maken over lopende projecten, maar ook om te toetsen of de provincie nog steeds de juiste dingen doet en om te bespreken waar kansen in het veld worden gezien om de maatschappelijke impact te vergroten. Een meer vraaggerichte aanpak – waarbij de behoeften van gemeenten en sportorganisaties het uitgangspunt zijn – kan helpen om de focus te houden op de thema's die het meeste impact hebben en om het gevoel van betrokkenheid en gezamenlijkheid te vergroten. Vaker en structureler overleg met bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordigers van de belangrijkste stakeholders, zoals in andere provincies, kan de provincie helpen om inzicht te krijgen in de behoeften van het veld en hier proactief op in te spelen.

Versterking van samenwerking tussen beleidsdomeinen

Sectoraal provinciaal sport- en beweegbeleid is waardevol omdat het sport op de kaart houdt en de maatschappelijke meerwaarde van sport als doel benadrukt. Daarnaast liggen er echter kansen om de impact van het sportbeleid te vergroten door sport en bewegen nog meer te verbinden met andere beleidsdomeinen, zoals ruimtelijke ordening, gezondheid en duurzaamheid. Zo kan sport als middel worden ingezet bij het bevorderen van een gezonde leefomgeving, het ontwikkelen van beweegvriendelijke gebieden en het ondersteunen van de transitie naar een duurzame provincie. Dergelijke verbindingen kunnen zorgen voor meer samenhang tussen beleidsdoelen en voor betere benutting van middelen en menskracht.

"Het zou goed zijn als sport en bewegen meer een plek krijgt in ruimtelijke plannen en de duurzame leefomgeving. We moeten die cross-overs beter benutten" (provincie).

Dit vraagt om een meer integrale aanpak, waarbij verschillende afdelingen binnen het provinciehuis gezamenlijk aan doelen werken. In de praktijk betekent dit dat sportbeleidsadviseurs vaker kunnen aanhaken bij bestaande overleggen en initiatieven, mits er concrete aanknopingspunten zijn voor sport en bewegen. Het is van belang dat deze betrokkenheid doelgericht gebeurt, met een helder idee over wat de bijdrage van sport aan het betreffende beleidsdomein kan zijn. Voorbeelden kunnen zijn: het inbrengen van sportieve elementen in grote ruimtelijke plannen zoals nieuwe woonwijken, of het koppelen van sportactiviteiten aan programma's die gezonde leefgewoonten stimuleren. Daarnaast is het belangrijk dat er voldoende tijd en ruimte wordt vrijgemaakt om in te kunnen spelen op kansrijke initiatieven die onverwacht opkomen.

Een belangrijke vervolgstap is om in overleg met betrokken afdelingen te verkennen welke onderwerpen het meest geschikt zijn voor deze verbindingen, zodat tijd en middelen optimaal worden benut.

Leren van en uitwisselen met andere provincies

Zoals gezegd heeft de provincie Utrecht in vier jaar sport- en beweegbeleid veel bereikt en een stevige basis gelegd. Daarbij hadden de provinciale sportbeleidsmedewerkers en gedeputeerden de afgelopen jaren een belangrijke pioniersrol. Duidelijk is echter ook dat veel te leren valt van de aanpak in andere provincies. De 'gluren bij de burens'-sessie maakt duidelijk dat die behoefte breed wordt gedeeld en dat de bereidheid om af te stemmen en uit te wisselen ook bij de andere provincies groot is. De provincies staan – ieder met een eigen 'couleur provinciaal' – grotendeels voor vergelijkbare vragen en opgaven. Zij kunnen profiteren van elkaars ervaringen, oplossingen en good practices. Bovendien kunnen zij

vanuit gezamenlijkheid een krachtiger signaal en sterkere lobby afgeven richting het Rijk en andere landelijke partijen.

Samenvattend

Om de maatschappelijke impact van het provinciaal sportbeleid in de komende beleidsperiode verder te vergroten, zijn er een aantal strategische aandachtspunten waarop de provincie zich kan richten. De uitdaging voor de komende beleidsperiode ligt in het versterken van de maatschappelijke impact door meer domeinoverstijgend te werken, flexibel in te spelen op nieuwe ontwikkelingen, en de samenwerking met partners verder te intensiveren.

Door vraaggericht te blijven opereren en regelmatig te toetsen of de ingeslagen weg nog steeds de juiste is en aansluit op de behoeften van gemeenten, sportorganisaties en andere stakeholders, kan de provincie Utrecht haar meerwaarde vergroten. Het opbouwen van een sterke verbinding tussen sportbeleid en andere relevante domeinen, zoals ruimtelijke ordening en gezondheid, biedt de kans om een bredere maatschappelijke impact te realiseren. Daarbij is het belangrijk dat de provincie niet alleen inzet op overleggen en afstemming, maar ook op concrete acties die bijdragen aan het behalen van zowel sportieve als maatschappelijke doelen. Door regelmatig tijd en ruimte in te bouwen om in te spelen op onverwachte kansen, kan de provincie bovendien beter anticiperen op nieuwe ontwikkelingen die zich gedurende de beleidsperiode voordoen.

Ten slotte kan de provincie Utrecht veel leren van de aanpak in andere provincies, waarbij het vooral gaat om het vinden van de juiste vertaling naar de Utrechtse context en beleidsambities. Door samen een sterkere positie in te nemen richting landelijke partijen, zoals het Rijk, kunnen de provincies gezamenlijk meer invloed uitoefenen en het sport- en beweegbeleid verder versterken.

Bijlage 1 Resultaten per speerpunt

Schema B. 1.1 Resultaten per speerpunt

Algemeen		
Nr.	Indicator	Resultaat
1a.	Aantal partners in het sportakkoord: 50-75	Huidige aantal partners: 57 (d.d. 3 september 2024, bron: website provincie Utrecht – recreatie, toerisme en sport en bewegen – partners)
1b.	Verschillende partners in het sportakkoord: meer dan 20 van alle Utrechtse gemeenten, sportbonden en verenigingen, kennisinstellingen en opleidingen, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven	• Alle 26 gemeenten • Sportbonden en verenigingen zijn vertegenwoordigd • Kennisinstellingen en opleidingen zijn vertegenwoordigd • Maatschappelijke organisaties zijn vertegenwoordigd • Bedrijfsleven is vertegenwoordigd
2a.	Circa 15 kennis- en netwerksessies	In de periode augustus 2021 t/m november 2024 zijn/worden in totaal 26 bijeenkomsten georganiseerd. Dit zijn o.a. bestuurlijke bijeenkomsten, kennissessies, werkgroepen, expertsessies en inspiratiesessies.
2b.	Drie fieldlabs 1: Uitnodigende buitenruimte 2: Sportieve routes 3: Open sportpark	Er zijn drie fieldlabs gerealiseerd. Voor iedere fieldlab is een handleiding en eindrapport opgesteld. Fieldlab 1: Uitnodigende buitenruimte • Locatie: Grote Geusplein in Vianen-de Hagen (gemeente Vijfheerenlanden) • Doel: opdoen van kennis over het beweegvriendelijk inrichten van een woonwijk en mensen op deze manier stimuleren om meer en regelmatig in beweging te komen. • Er is een participatietraject gestart, gericht op het probleem en de verbetermogelijkheden, om te komen tot een breed gedragen ontwerp voor de herinrichting. Er is met stakeholders gesproken, een SWOT-analyse opgesteld en met bewoners gesproken. Fieldlab 2: Sportieve routes • Locatie: Nedereindse Park (vlakbij Nieuwegein en IJsselstein) • Doel: geschikter maken van bestaande routes richting het Nedereindse Park voor sportief/recreatief gebruik. En daarbij het gebruik van de auto richting het gebied ontmoedigen en bezoekers stimuleren om op een actieve manier naar het gebied te komen. • Er zijn in totaal 7 kansrijke routes uitgewerkt. Per route is een advies gegeven om de route geschikter te maken.

		• Conclusie: om de routes veiliger, sportiever en aantrekkelijker te maken, kunnen onder meer de ondergrond van de weg verbeterd worden, verlichting en kantmarkeringen worden toegevoegd en groene beschutting geplaatst worden. Ook dient eenduidige wegbewijzing en routeaanduiding geplaatst te worden. Aanpassingen en de processtappen die hierbij horen, kunnen ook worden doorvertaald naar vergelijkbare aan te pakken routes in de provincie. Fieldlab 3: Open sportpark • Locatie: open sportpark de Kamp (gemeente Wijk bij Duurstede) • Doel: (1) geven van een meer open karakter aan het sportpark en (2) bieden van handvatten voor de ontwikkeling van meer open sportparken in de provincie Utrecht. • Essentie: een open sportpark staat open voor verschillende gebruikersgroepen. Het heeft een open karakter en (natuurlijke) afscheidingen nodig om het brede gebruik in goede banen te kunnen leiden. • Er is een participatietraject vormgegeven, waarna een eindrapport is opgeleverd met ontwerp waar de gemeente Wijk bij Duurstede verder mee aan de slag gaat. De bijbehorende handleiding dient als hulpmiddel voor andere gemeenten om hen te helpen bij het ontwikkelen van een open sportpark.
3.	Gebruik financiële ondersteuning sportverenigingen voor energiebesparing en duurzame opwekking: 40 initiatieven mede mogelijk gemaakt. Aan het eind van het project: • 1e fase (kennismaking): 100 sportverenigingen • 2e fase (energiescan): 60 sportverenigingen • 3e fase (realisatie): 40 sportverenigingen	Het project loopt officieel t/m december 2024. De verwachting is dat het verlengd gaat worden t/m het eerste kwartaal 2025. De volgende resultaten zijn tot nu toe behaald (d.d. 6 september 2024): • Fase 1: 54 verenigingen • Fase 2: 33 verenigingen • Fase 3: 16 verenigingen Dit betreft het aantal verenigingen dat bovenstaande fasen heeft afgerond. Tot nu toe ligt de provincie nog achter op de prognose, maar de provincie verwacht binnenkort meer fasen af te ronden met verenigingen.

SPORT IN DE OPENBARE RUIMTE: Een buitenruimte die uitnodigt tot sport en bewegen en die voor iedereen toegankelijk is: bijdragen aan het creëren van groene, openbaar toegankelijke sportlocaties en paden en routes die geschikt zijn voor sport en bewegen. Aandacht voor sport en bewegen in ruimtelijke plannen.

Nr.	Indicator	Resultaat
1a.	Aan ten minste 15 gemeenten zijn oplossingen aangereikt voor: • Uitnodigende buitenruimte • Sportieve routes • Open sportpark • Sport in de openbare ruimte	Er zijn aan ten minste 15 gemeenten oplossingen aangereikt. Voor iedere fieldlab (open sportparken, sportieve recreatieve routes en uitnodigende buitenruimte) is een eindrapport en handleiding opgesteld. Verder hebben meerdere kennis- en expertsessies plaatgevonden met betrekking tot o.a. open sportparken, sport en bewegen in de openbare ruimte, fietsvriendelijke sportparken en uitnodigende buitenruimte. In totaal hebben 18 gemeenten deelgenomen aan de sessies, waarbij 3 gemeenten minimaal 2x hebben deelgenomen en 7 gemeenten meer dan twee keer hebben deelgenomen. Er zijn 8 gemeenten die helemaal niet hebben deelgenomen aan de sessies. Verder geeft de provincie aan gemeenten te hebben geïnformeerd met behulp van nieuwsbrieven en na kennissessies actief nazenden.
1b.	Overzicht regionale sportvoorzieningen in Utrecht	Er is een rapport opgesteld genaamd 'Spreiding van sportaccommodaties in de provincie Utrecht' door Mulier Instituut. In de nieuwsbrief en kennissessie 2 op 21 maart 2023 is aandacht besteed aan de uitkomsten. Conclusies • Het aanbod en de spreiding van bovenlokale breedtesportvoorzieningen voor de populaire sporten en zaalsport is zo ingericht dat alle inwoners binnen 3 km zo'n accommodatie kunnen bereiken. Voor minder populaire sporten moet men verder reizen. • Mensen zijn voornamelijk bereid om verder te reizen naar sportvoorzieningen met een regionale functie, die dus niet in elke gemeente of randgemeente aanwezig zijn. • Het sportaanbod voor mensen met een beperking is relatief klein ten opzichte van het reguliere aanbod. • Doordat het aantal inwoners de komende jaren toeneemt, wordt de druk op de bestaande sportaccommodaties hoger: meer mensen gaan gebruik maken van de accommodaties.

		Daarnaast zijn verschillende ambtelijke gesprekken met gemeenten gevoerd over dit onderwerp.
n.v.t.	Subsidieregeling versterking sport- en beweegaanbod in de openbare ruimte	• <i>Doel:</i> stimuleren van sporten en bewegen in de buitenruimte. De projecten moeten een bijdrage leveren aan sport- en beweegaanbod in de openbare ruimte, recreatiegebieden en/of sportlocaties. <i>Resultaten van de subsidieregeling (d.d. 15 mei 2024)</i> Er zijn in totaal 28 vragen toegekend.

DUURZAME SPORT: *Ontwikkelen van klimaatadaptieve sportfaciliteiten waar energie wordt bespaard en duurzaam opgewekt. Met sport bijdragen aan het verlagen van de CO₂-uitstoot, aan energieopwekking, klimaatadaptatie, ecologie en watermanagement.*

Nr.	Indicator	Resultaat
2a.	Bijgedragen aan in totaal 40 initiatieven waarbij sportverenigingen en/of sportparken energie besparen, en/of duurzaam opwekken en/of meer klimaat adaptief zijn (Utrechtse Plus)	D.d. 6 september 2024 zijn de volgende resultaten behaald m.b.t. de Utrechtse Plus: • Fase 1: 54 verenigingen • Fase 2: 33 verenigingen • Fase 3: 16 verenigingen
2b.	Fietsbereikbaarheid • 10 sportparken/-accommodaties actief bevorderen met fietsbereikbaarheid • Pilot met 2 gemeenten • Samenwerking met 3 sportbonden	Provincie heeft samen met gemeente Zeist een pilot uitgevoerd voor een fietsvriendelijk sportpark Blikkenburg: een fietscampagne. De resultaten en leerzame ervaringen met deze pilot zijn besproken met een provinciaal expert panel van (ervaring)deskundigen en gemeenten. Ook zijn de ervaringen gedeeld tijdens een landelijke bijeenkomst over dit thema met diverse gemeenten, partijen en de KNVB. <i>> Doel van de pilot was: opdoen van ervaring en kennis over fietsstimulering naar sportparken en -clubs om het fietsgebruik te bevorderen.</i> De indicator is niet behaald vanwege de uitkomsten: de pilot leverde veel informatie op, maar de beoogde projectresultaten waren niet behaald. Het is niet aantoonbaar gelukt om binnen twee maanden 10.000 fietsritten van of naar het sportpark te realiseren. Wel was er veel aandacht voor de fiets, o.a. door inzet van diverse communicatiemiddelen en berichten in lokale media. Ook is er een fietsverlichtingsactie geweest en worden alle fietsparkeerplekken vernieuwd en uitgebreid. Er is onvoldoende garantie dat deze resultaten wel worden behaald met een tweede pilot. Provincie ziet op dit moment weinig meerwaarde om nogmaals een pilot te houden die wel effectief zal zijn.

Daarom is geen nieuwe pilot gestart, maar besloten om de informatie te delen en aan te sluiten bij landelijke ontwikkelingen via de Beweegalliantie.

INCLUSIEVE SPORT: *Sport en bewegen toegankelijker maken voor in de sport ondervertegenwoordigde en kwetsbare groepen (o.a. LHBTIQ+, lage ses, nieuwkomers, mensen met een beperking) door het wegnemen van (fysieke en sociale) barrières die de sportdeelname belemmeren. Het bevorderen van een open en positieve sportcultuur waarbinnen alle inwoners van de provincie Utrecht zich welkom en veilig voelen.*

Nr.	Indicator	Resultaat
3a.	Tenminste 30 sportverenigingen en hun gemeente zijn actief met bevorderen LHBTI-acceptatie en hebben o.a. aandacht voor Coming Out Day.	John Blankenstein Foundation is ingezet om de coördinatie van activiteiten omtrent het bevorderen van LHBTI-acceptatie op zich te nemen. De inzet van het JBF in 2023 heeft geleid tot de volgende resultaten: • Gesprekken gevoerd in 9 gemeenten in de provincie • Menukaart met activiteiten opgesteld, waarin activiteiten staan die uitgevoerd zouden kunnen worden in betreffende gemeenten. Het is een middel op basis waarvan gemeenten in gesprek komen over de mogelijkheden die haalbaar zijn. • Workshop gegeven in Wijk bij Duurstede Op verzoek van JBF en in overleg met de provincie is Team Sportservice in 2024 aan de slag gegaan met een vervolg: benaderen van Utrechtse gemeenten t.a.v. LHBTIQ+ in de sport die nog niet zijn benaderd in 2023. Daaruit is het volgende gekomen: • Er is contact gelegd met 8 nieuwe gemeenten, waarvan met 4 gemeenten (ver)kennismakingsgesprekken hebben plaatsgevonden. • In het najaar vinden in ieder geval in een vijftal gemeenten activiteiten plaats (van vlaggenacties op Coming Out Day tot workshops bij sportcafés). • In de aankomende periode (vanaf september '24) worden nog meer gemeenten benaderd en toegevoegd. • Er staat een scholing inclusie en diversiteit voor professionals in de sport (buurtsportcoaches en clubondersteuners/trainers) gepland op 22 oktober 2024.
3b.	Onderzoek naar witte vlekken in de organisatie van het sport- en beweegaanbod voor mensen met een beperking om een impuls te geven aan de huidige aanpak in deze.	Mulier Instituut is september 2023 gestart met het onderzoek. Fase 1 (in kaart brengen van doelgroep en urgente problematiek per regio): januari 2024 afgerond. > <i>Conclusie: er is geen sprake van één specifieke doelgroep waarmee sport- en beweegprofessionals de</i>

		<i>meeste uitdagingen ervaren of die ze prioriteit zouden geven voor het onderzoek naar de witte vlekken. Drempels voor mensen met een beperking verschillen per groep en regio. De grootste drempels zijn:</i> • <i>Een gebrek aan passend aanbod in de buurt</i> • <i>Niet goed weten hoe ze kunnen sporten en wat ze kunnen doen</i> • <i>Problemen met vervoer</i> • <i>Gebrek aan financiële middelen</i> • <i>Sociale aspecten, zoals geen begeleiding of ervaren angst</i> Fase 2: resultaten worden eind 2024 verwacht.
3c.	Pilot online sportaanbod voor kinderen uit achterstand en armoede situaties.	De pilot is niet uitgevoerd. Het bleek niet aan te sluiten bij de behoefte van de desbetreffende gemeente. De gemeente had ook een dergelijk online aanbod voor cultuur. Er zijn gesprekken geweest met 14 gemeenten en andere betrokken partijen. Daaruit kwam naar voren dat gemeenten en fondsen (o.a. JFSC) vinden dat de provincie geen nieuwe provinciale structuren moet opzetten om deze groep te helpen. Dat zal te verwarrend zijn. Wel zien zij een rol voor de provincie in het delen van kennis tussen organisaties in het netwerk. > Daarom is op 9 januari 2024 een kennissessie hierover georganiseerd. > De komende tijd houdt de provincie haar ogen open om aan te sluiten bij nieuwe initiatieven die passen bij hun rol.
n.v.t.	Project: Vuist tegen discriminatie	Doel: de basis leggen bij deelnemende clubs voor duurzame nieuwe ontmoeting, een open cultuur waar iedereen welkom is en waar sociale inclusie op de sportvloer een prominentie plek heeft. Resultaten: NIVM heeft het project bij 28 sportclubs in diverse gemeenten uitgevoerd: 13 vechtsportclubs, 5 judoclubs en 11 overige sportclubs. 83 tainers en buurtsportcoaches op deze clubs zijn geschoold, er is actief op communicatie ingezet en clubs zijn ondersteund bij het stimuleren van nieuwe ontmoetingen. Een van de resultaten is dat er bij de clubs initiatieven zijn opgezet waarbij veel jeugd uit de club en nieuwe geïnteresseerden in aanraking zijn gekomen met het thema discriminatie. Hiermee zijn volgens het NIVM 4500 mensen bereikt.

Momenteel is de provincie bezig met het tweede jaar van dit project.

OVERIG: Na het opstellen van het beleidskader is de provincie ook aan de slag gegaan met zaken die er later bij zijn gekomen en dus niet rechtstreeks gekoppeld zijn aan bovengenoemde pijlers en bijbehorende indicatoren.

Gezondheid en preventie (4e speerpunt van PSU): <i>Gezonde (o.a. voeding) en rookvrije sportaccommodaties en sportevenementen. Het bevorderen van een gezonde, actieve leefstijl in de provincie.</i>	Voor dit PSU-speerpunt is de provincie géén trekker en niet verantwoordelijk, maar faciliteert zij waar mogelijk.
PSU Stimuleringsprijs 2024	Op 18 november 2024 wordt tijdens het Amersfoortse Sportgala de stimuleringsprijs vanuit het PSU uitgereikt. Initiatieven die zich richten op het bijdragen van een actievere en gezondere levensstijl, het versterken van sociale verbinding, het verduurzamen van sportfaciliteiten en -activiteiten en het stimuleren van sporten en bewegen in de openbare ruimte. Er is in totaal €20.000 beschikbaar, deelnemers kunnen voor hun project €5.000 ontvangen. De provincie verwacht ongeveer 50 personen.
Nieuwsbrief PSU	De nieuwsbrief wordt verstuurd naar 198 unieke e-mailadressen. Deze wordt door gemiddeld 53% geopend. 22,1% klikt ook door voor meer informatie over de onderwerpen.
Magazines PSU	De provincie Utrecht heeft meerdere magazines uitgebracht vanuit het PSU: • Magazine Aangepast Sporten (2023) • Magazine Lage SEP in de sport (2024) • Magazine LHBTIQA+ in de sport (2024)

Bijlage 2 Resultaten web-enquête

Deze bijlage bevat de belangrijkste resultaat tabellen en -figuren. De analyse hiervan en de open antwoorden zijn verwerkt in de rapportage.

Betrokkenheid

Tabel B 2.1 Op welke manier bent u betrokken (geweest) bij het provinciaal sportbeleid? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk (n=34).

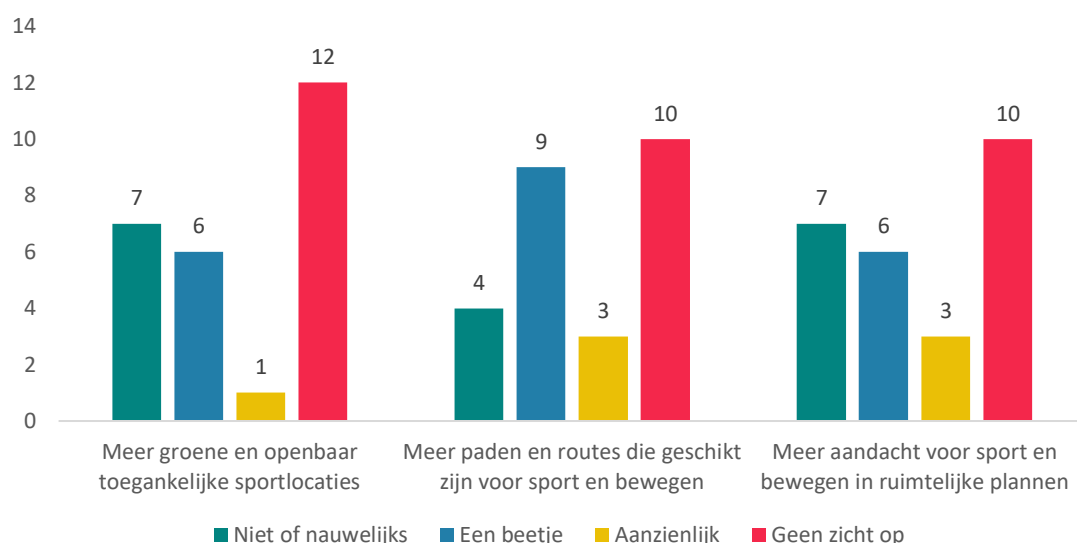
Antwoord	N	%
Ik ben betrokken bij de totstandkoming van het Beleidskader sport en bewegen van provincie Utrecht.	3	9%
Ik ben betrokken bij de totstandkoming van het Provinciaal Sportakkoord Utrecht (PSU).	10	29%
Mijn organisatie heeft het Provinciaal Sportakkoord Utrecht ondertekend.	17	50%
Ik maak deel uit van een regiegroep, kerngroep en/of werkgroep horende bij een van de pijlers van het Provinciaal Sportakkoord Utrecht.	8	24%
Ik werk(te) mee aan een of meerdere projecten die voortkomen uit het Provinciaal Sportakkoord Utrecht/ Beleidskader.	10	29%
Ik sluit wel eens aan bij de kennis- of netwerksessies die door de provincie worden georganiseerd.	20	59%
Anders, namelijk	0	0%
Ik ben niet betrokken (geweest) bij het provinciaal sportbeleid.	6	18%

Tabel B 2.2 Bij welke ambitie(s) of pijler(s) van het provinciaal sport- en beweegbeleid bent u betrokken (geweest)? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk (n=29).

Antwoord	N	%
Sport in de openbare ruimte	16	55%
Duurzame sport	6	21%
Inclusieve sport	8	28%
Gezondheid en preventie (Provinciaal Sportakkoord Utrecht)	15	52%
Weet ik niet	4	14%
Niet van toepassing	4	14%

Doelbereik

Grafiek B2.1 In welke mate heeft de inzet van de provincie Utrecht bijgedragen aan de volgende doelen behorende bij de pijler 'Sport in de openbare ruimte'?

De grafiek toont de resultaten van een enquête over de mate waarin respondenten vinden dat er behoefte is aan verschillende soorten sport- en beweegvoorzieningen of aandachtspunten in hun omgeving. De resultaten zijn als volgt verdeeld:

1. Meer groene en openbaar toegankelijke sportlocaties

- Niet of nauwelijks: 7 respondenten
- Een beetje: 6 respondenten
- Aanzienlijk: 1 respondent
- Geen zicht op: 12 respondenten

2. Meer paden en routes die geschikt zijn voor sport en bewegen

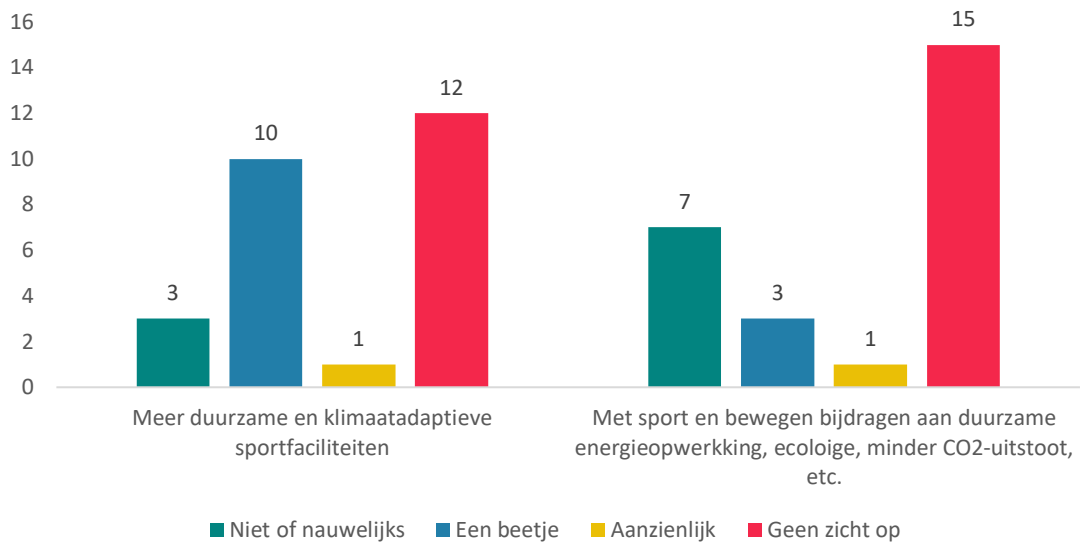
- Niet of nauwelijks: 4 respondenten
- Een beetje: 9 respondenten
- Aanzienlijk: 3 respondenten
- Geen zicht op: 10 respondenten

3. Meer aandacht voor sport en bewegen in ruimtelijke plannen

- Niet of nauwelijks: 7 respondenten
- Een beetje: 6 respondenten
- Aanzienlijk: 3 respondenten
- Geen zicht op: 10 respondenten

In elk van de categorieën zijn de meeste respondenten van mening dat ze "geen zicht op" de behoefte hebben, gevolgd door "een beetje" behoefte.

Grafiek B 2.2 In welke mate heeft de inzet van de provincie Utrecht resultaten bijgedragen aan de volgende doelen behorende bij de pijler 'Duurzame sport'?

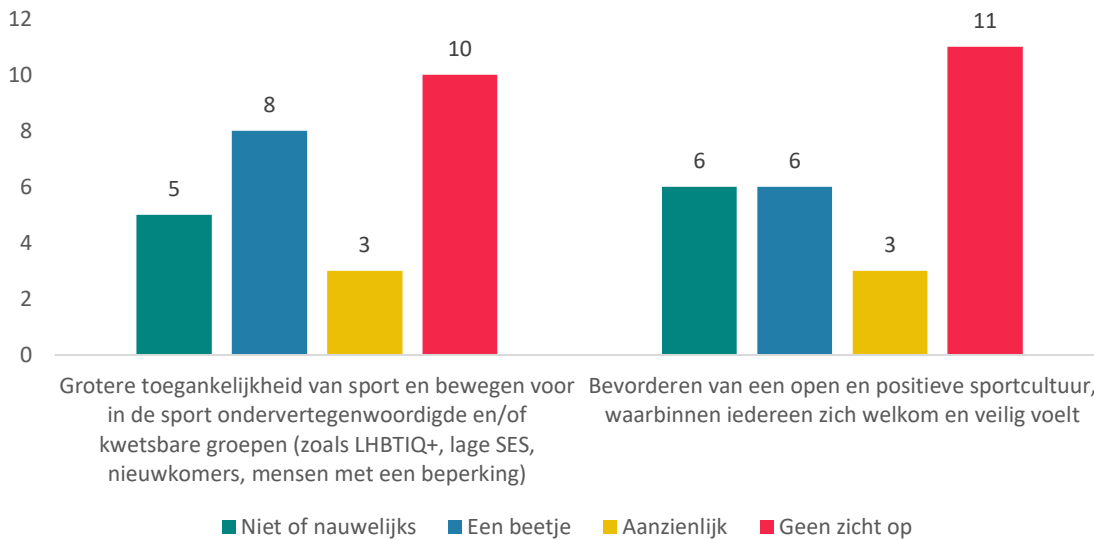
Grafiek B 2.2 toont de resultaten van een enquête over de mate waarin respondenten vinden dat er behoefte is aan duurzaamheid en klimaatadaptatie in sport- en beweegvoorzieningen.

De resultaten zijn als volgt verdeeld:

1. Meer duurzame en klimaatadaptieve sportfaciliteiten
 - Niet of nauwelijks: 3 respondenten
 - Een beetje: 10 respondenten
 - Aanzienlijk: 1 respondent
 - Geen zicht op: 12 respondenten
2. Met sport en bewegen bijdragen aan duurzame energieopwerking, ecologie, minder CO₂-uitstoot, etc.
 - Niet of nauwelijks: 7 respondenten
 - Een beetje: 3 respondenten
 - Aanzienlijk: 1 respondent
 - Geen zicht op: 15 respondenten

De meeste respondenten hebben in beide categorieën aangegeven "geen zicht op" te hebben, gevolgd door een aanzienlijke groep die "een beetje" behoefte ziet aan duurzame en klimaatadaptieve sportfaciliteiten.

Grafiek B 2.3 In welke mate heeft de inzet van de provincie Utrecht resultaten bijgedragen aan de volgende doelen behorende bij de pijler 'Inclusieve sport'?

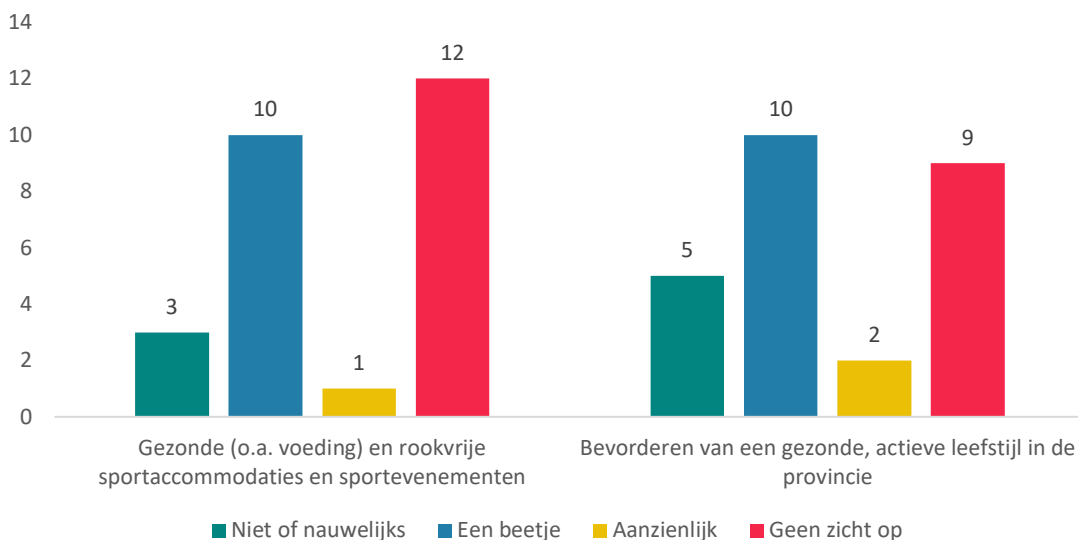

Grafiek B 2.3 toont de resultaten van een enquête over de mate waarin respondenten vinden dat er behoefte is aan grotere toegankelijkheid en een positieve sportcultuur. De resultaten zijn als volgt verdeeld:

1. Grotere toegankelijkheid van sport en bewegen voor in de sport ondervertegenwoordigde en/of kwetsbare groepen (zoals LHBTIQ+, lage SES, nieuwkomers, mensen met een beperking)
 - Niet of nauwelijks: 5 respondenten
 - Een beetje: 8 respondenten
 - Aanzienlijk: 3 respondenten
 - Geen zicht op: 10 respondenten
2. Bevorderen van een open en positieve sportcultuur, waarbinnen iedereen zich welkom en veilig voelt
 - Niet of nauwelijks: 6 respondenten
 - Een beetje: 6 respondenten
 - Aanzienlijk: 3 respondenten
 - Geen zicht op: 11 respondenten

In beide categorieën hebben de meeste respondenten aangegeven "geen zicht op" de behoefte te hebben, gevolgd door een groep die "een beetje" behoefte heeft aan deze aspecten.

Grafiek B 2.4 In welke mate heeft de inzet van de provincie Utrecht resultaten bijgedragen aan de volgende doelen behorende bij de pijler 'Gezondheid en preventie' van het Provinciaal Sportakkoord Utrecht?

Grafiek B 2.4 toont de resultaten van een enquête over de mate waarin respondenten vinden dat er behoefte is aan gezonde voeding, rookvrije sportaccommodaties en het bevorderen van een gezonde, actieve leefstijl in de provincie. De resultaten zijn als volgt verdeeld:

1. Gezonde (o.a. voeding) en rookvrije sportaccommodaties en sportevenementen

- Niet of nauwelijks: 3 respondenten
- Een beetje: 10 respondenten
- Aanzienlijk: 1 respondent
- Geen zicht op: 12 respondenten

2. Bevorderen van een gezonde, actieve leefstijl in de provincie

- Niet of nauwelijks: 5 respondenten
- Een beetje: 10 respondenten
- Aanzienlijk: 2 respondenten
- Geen zicht op: 9 respondenten

De meeste respondenten geven in beide categorieën aan "geen zicht op" de behoefte te hebben, gevolgd door een aanzienlijke groep die "een beetje" behoefte ziet aan gezonde (rookvrije) sportaccommodaties en een gezonde, actieve leefstijl.

Samenwerking

Tabel B 2.3 Hoe ervaart u het contact en de samenwerking met de provincie Utrecht? (n=24)

Antwoord	N	%
Zeer goed	1	4%
Goed	13	54%
Neutraal	9	38%
Niet goed	0	0%
Helemaal niet goed	1	4%

Tabel B 2.4 Wat gaat goed in het contact en de samenwerking met de provincie Utrecht? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk (n=24)

Antwoord	N	%
Communicatie	11	46%
Informatievoorziening	13	54%
Frequentie van het contact	5	21%
Bereikbaarheid	7	29%
Zichtbaarheid van de provincie	2	8%
Anders, namelijk	5	21%

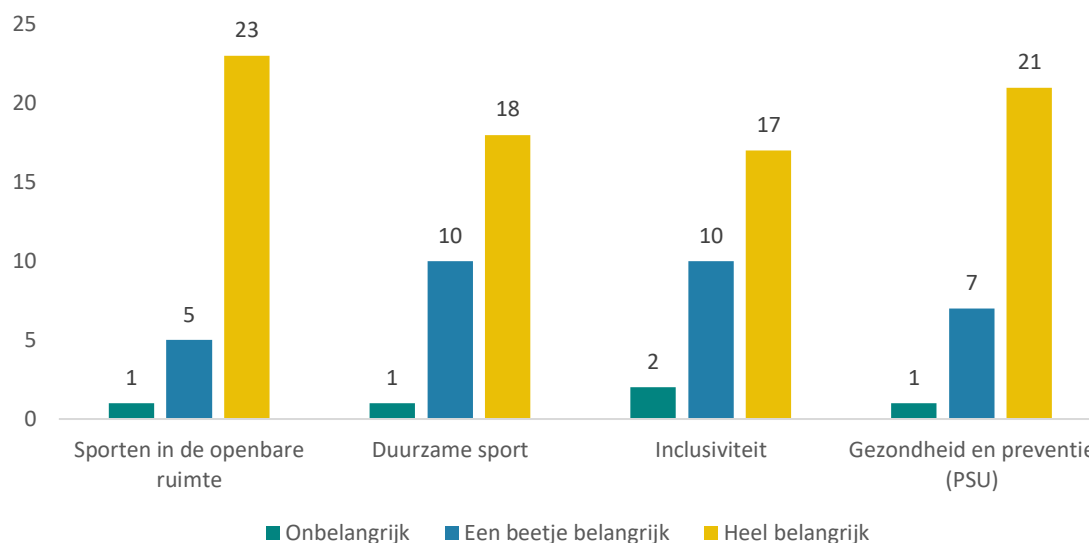
Bij 'Anders, namelijk' wordt aangegeven dat er (nog) geen contact en/of samenwerking is.

Tabel B 2.5 Wat kan beter in het contact en de samenwerking met de provincie Utrecht? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk (n=24).

Antwoord	N	%
Communicatie	4	17%
Informatievoorziening	3	13%
Frequentie van het contact	4	17%
Bereikbaarheid	5	21%
Zichtbaarheid van de provincie	13	54%
Anders, namelijk	9	38%

Speerpunten

Grafiek B 2.5 In hoeverre vindt u het goed en belangrijk dat de provincie inzet op de volgende ambities/pijlers? (n=29)

Grafiek B 2.5 toont de resultaten van een enquête over hoe belangrijk verschillende thema's worden gevonden door respondenten. De resultaten zijn als volgt verdeeld:

1. Sporten in de openbare ruimte

- Onbelangrijk: 1 respondent
- Een beetje belangrijk: 5 respondenten
- Heel belangrijk: 23 respondenten

2. Duurzame sport

- Onbelangrijk: 1 respondent
- Een beetje belangrijk: 10 respondenten
- Heel belangrijk: 18 respondenten

3. Inclusiviteit

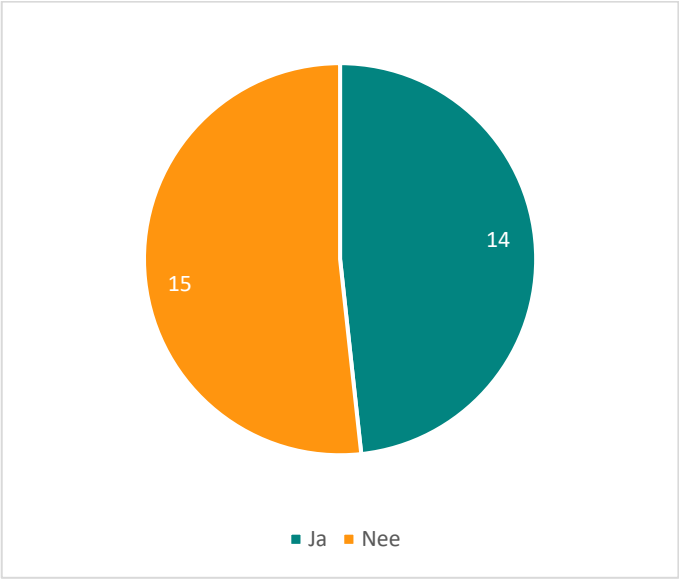
- Onbelangrijk: 2 respondenten
- Een beetje belangrijk: 10 respondenten
- Heel belangrijk: 17 respondenten

4. Gezondheid en preventie (PSU)

- Onbelangrijk: 1 respondent
- Een beetje belangrijk: 7 respondenten
- Heel belangrijk: 21 respondenten

De meerderheid van de respondenten vindt de thema's "Sporten in de openbare ruimte" en "Gezondheid en preventie" heel belangrijk. Thema's als "Duurzame sport" en "Inclusiviteit" worden ook door een grote groep als heel belangrijk beschouwd, maar er is een kleinere groep die deze thema's een beetje belangrijk of zelfs onbelangrijk vindt.

Grafiek B 2.6 Mist u ambities? Zijn er andere speerpunten waar de provincie zich naar uw mening ook of juist op zou moeten inzetten, nu of in de toekomst? Zo ja, welke? (n=29)

Rol

Tabel B 2.6 Hoe kijkt u aan tegen de rol en bijdrage van de provincie Utrecht op het gebied van sport en bewegen? (n=29)

Antwoord	N	%
Zeer grote toegevoegde waarde	0	0%
Grote toegevoegde waarde	12	41%
Neutraal	14	48%
Geen toegevoegde waarde	2	7%
Geen enkele toegevoegde waarde	1	3%

Tabel B 2.7 Op welk vlak of welke vakken ervaart u een toegevoegde waarde? Er zijn meerdere antwoorden mogelijk? (n=29)

Antwoord	N	%
Aanjagende rol	9	31%
Verschaffen van informatie en kennis, onder andere door middel van onderzoek	13	45%
Financiële bijdrage/subsidiëring	13	45%
Faciliteren van netwerken en uitwisseling	16	55%
Ik zie geen meerwaarde in de rol van de provincie	2	7%
Anders	2	7%

DSP-groep BV
Van Diemenstraat 410
1013 CR Amsterdam
+31 (0)20 625 75 37

dsp@dsp-groep.nl
KvK 33176766
www.dsp-groep.nl

DSP-groep is een onafhankelijk bureau voor onderzoek, advies en management, gevestigd aan de IJ-oeveren in Amsterdam. Sinds de oprichting van het bureau in 1984 werken wij veelvuldig in opdracht van de overheid (ministeries, provincies en gemeenten), maar ook voor maatschappelijke organisaties op landelijk, regionaal of lokaal niveau. Het bureau bestaat uit 40 medewerkers en een groot aantal freelancers.

Dienstverlening

Onze inzet is vooral gericht op het ondersteunen van opdrachtgevers bij het aanpakken van complexe beleidsvraagstukken binnen de samenleving. We richten ons daarbij met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van zo'n vraagstuk. In dit kader kunnen we bijvoorbeeld een onderzoek doen, een registratie- of monitorsysteem ontwikkelen, een advies uitbrengen, een beleidsvisie voorbereiden, een plan toetsen of (tijdelijk) het management van een project of organisatie voeren.

Expertise

Onze focus richt zich met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van een vraagstuk. Wij hebben o.a. expertise op het gebied van transitie in het sociaal domein, kwetsbare groepen in de samenleving, openbare orde & veiligheid, wonen, jeugd, sport & cultuur.

Meer weten?

Neem vrijblijvend contact met ons op voor meer informatie of om een afspraak te maken. Bezoek onze website www.dsp-groep.nl voor onze projecten, publicaties en opdrachtgevers.

